

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XLIII. évfolyam

2022/4

*„Nem középiskolás
fokon...”*

A BÁCS-KISKUN MEGYEI
KATONA JÓZSEF KÖNYVTÁR
OLVASÁSNÉPSZERŰSÍTŐ
SOROZATA

2022. NOVEMBER 17. CSÜTÖRTÖK 17.00 ÓRA

KODÁLY ZOLTÁN VEGYESKARI MŰVEINEK IRODALMI FORRÁSAI

ELŐADÓ:
ERDEI PÉTER

LISZT-, BARTÓK-PÁSZTORY- ÉS KODÁLY-DÍJAS KARNAGY,
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES ÉS KIVÁLÓ MŰVÉSZE

KÖZREMŰKÖDIK: KECSKEMÉTI ÉNEKES KÖR
VEZÉNYEL: ERDEI PÉTER

Nemzeti Kulturális Alap

HELYSZÍN:
BÁCS-KISKUN MEGYEI
KATONA JÓZSEF KÖNYVTÁR
KECSKEMÉT, PIARISTÁK TERE 8.

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**FELELŐS SZERKESZTŐ:
B. HORVÁTH ANDREA**

**XLIII. évfolyam – 2022/4
december**

TARTALOM

GRATULÁCIÓK

Tokody Ilona	4
Ünnepélyes díszoklevél kiadás	5
Józsa Mónika	5
Dombóvári János	5
Balászházi Bálint	6
Kodály Zoltán IX. Magyar Kórusverseny különdíjasai	6
Kortárs zenei hangverseny Pécs – <i>Várkonyi András Péter</i>	7
Kodály Ipolymenti gyűjtései – <i>Tari Lujza</i>	12
Forrai Katalin Emléknap – <i>B. Horváth Andrea</i>	15
„Nem sokaság, hanem lélek...” koncertsorozat – <i>B. Horváth Andrea</i> ..	19
Bárdos konferencia II. – <i>Szesztay Zsuzsa</i>	23

EMLÉKEZÉS

Emlékezés Szesztay Zsoltra – <i>Végh Mónika</i>	33
Tisztelgés a 100 éve született Frank Oszkár előtt – <i>Mindszenty Zsuzsánna</i>	38
Emlékezés Schmidt Sándor fafaragó művészre – <i>Sánta Miklósné</i> .	41
Bárdos Lajos koszorúzás – <i>B. Horváth Andrea</i>	43

KÖNYVAJÁNLÓ

Kodály+. Kamaraest és könyvbemutató – <i>Köteles György</i>	45
Igó István: Bükki Hegyháton – <i>Tari Lujza, Igó Lenke</i>	47
Lajtha 130	52
Kodály Zoltán az MTA elnöke – <i>Dalos Anna</i>	53
Angol-magyar zenei szótár – <i>Ittészné Kövendi Kata</i>	54

BÚCSÚZÁS

Mocskonyiné Tallér Edit	55
Andrásfai Ida	57

Rövid hírek	58
-------------------	----

A szerkesztőség fenn tartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A címoltdalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte.

Kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Az elmúlt több mint 40 évben a Hírek kezdő oldalain gyakran Kodály Zoltánról készült alkotásokkal indult a folyóirat. Ezeknek a gyűjteménye lett később a KODÁLY ZOLTÁN ábrázolások a KÉPZŐMŰVÉSZETBEN című kötet dr. Márkusné Natter-Nád Klára szerkesztésében, melyet a Magyar Kodály Társaság adott ki 2017-ben. Szerencsés voltam, mert az utóbbi időkben az élet élem sodort alkotásokat és lehetőség nyílt újabb ismeretlen művek bemutatására, a hagyomány folytatására a legnagyobb örömmre.

A kettős évfordulás év utolsó számában egy a Herendi Manufaktúrában készült fehér porcelán mellszobrot mutatunk be, melyet egy elkötelezett óvodapedagógus és kórus énekes adott ajándékba jó pár évvel ezelőtt nekem.

Kérjük olvasóinkat, hogy ha látóköriükbe kerül Kodály portré bármilyen formában, küldjék el nekünk.

Szerk.

GRATULÁCIÓK

Csozt. 1044 Budapest, Vörösmarty u. 35. Adószám: 19010437-1-42 GYF. Szám: 11780016-20622228		Honlap: magyar-kodaly-tarsasag.hu Email: magyar.kodaly@licetudszovetsegi.mta.hu Telefonsz.: 06.30 2809721
Magyar Kodály Társaság		
Alapítva 1978		

**Tokody Ilona
művészeti részére**

Budapest, 2022. szeptember 27.

**Tisztelt Művészénő !
Kedves Ilona !**

A Magyar Kodály Társaság elnöksége és tagsága nevében, kiestt megköszönve bár, de szívből köszönjük pályafutásának 50. évfordulóján.

Mindig nagy elismeréssel adózunk úgy az opera színpadon, a zenői életben nyújtott művészi teljesítménye előtt, valamint külön köszönjük Kodály Zoltán nevelési eszméinek hiteles és hatékony képviselőit, magas szellemi és oktatói és művészi tevékenységét, a Társaságunk érákában hosszú években át végzett üdözatos munkáját.

Támogatására továbbra is számítunk és kívánunk jó egészséget és további művészi sikereket!

Tisztelettel és üdvözléssel!

Dr. Vas Bence
elnök

A TOUSAY KIÁRÍ EMLEKILAZ
(személtel megkötés) Out és partitúra
2022. szeptember 17-én, szombat 15.30 órára

Tokody Ilona pályafutása 50. évfordulójára alkalmasból rendezett
ünnepi koncertjére és életmű kiállításának megnyitására

A kiállítást megnyitja a rendezvény házigazdája
Marton Árpád művészeti igazgató

Daruzvendégek
Tokody Ilona
Kodály Zoltán operaszínház
Markos János operaszínház, színművészeti
Emlék Csaba kórusvezető
Hájos András énekvezető
Néző Péter, Szendrői-György operaszínház
Nádas Csaba, Márk Bérengér, Ágós Kálmán, György
Kovács János, Kossuth-díjas kammerensemble
Flegy, Kócsy, Nagy Mari, Ágós Péter
Mihályi Árpád, Kossuth-díjas operaszínház
Mihályi Árpád, operaszínház
Léti, Herman, énekvezető

A kiállítást rendezte: Illés István és Illés Bence, Ferencinánd

A Tokody Ilona emlékére emléktárgy előadás programjának megrendezését 2020. éskétől Magyar Művészeti Aladalmi Társaság

Ünnepélyes díszoklevél kiadás a Zeneakadémia Nagytermében szeptember 4-én.

ARANY OKLEVÉL

Lantos István zongoraművész

dr. Miháltzné dr. Tari Lujza középiskolai énektanár és karvezető

Hartyányi Judit középiskolai énektanár és karvezető

GYÉMÁNT OKLEVÉL

Gereyné Dezsényi Magdolna középiskolai énektanár és karvezető

Kocsárné Herboly Ildikó középiskolai énektanár és karvezető

RUBIN OKLEVÉL

dr. Márkusné Natter-Nád Klára középiskolai énektanár és karvezető

FOTÓ: MIHÁLTZ

Az ünnepeltek egy csoportja balról jobbra: Sólyom Beatrix (Finta Gáborné); dr. Miháltzné dr. Tari Lujza; Hartyányi Judit; Bársony Ágnes és Csápné Kató Annamária.

A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti tagozatának Életműdíját kapta **DOMBÓVÁRI JÁNOS**, a sátoraljaújhelyi zenei életben és a művészetoktatásban, a Lavotta kutatásban végzett munkája elismeréseként.

Október 15-én a X. Harmónia Szlovákiai Magyar Zenei Díjátadó gálán a komáromi Egressy Béni Városi Művelődési Központban **JÓZSA MÓNIKA** Életműdíjban részesült.

BALÁSHÁZI BÁLINT a számvevő bizottságunk elnöke valamint a Magyar Kodály Társaság Honlapjának gazdája, a Lajtha László AMI Pesterzsébet igazgatója – november 22-én Pesterzsébet Kultúrájáért kitüntetést kapott.

FOTÓ: THALER TAMÁS

A Kodály Zoltán IX. Magyar Kórusverseny különdíjasai, akik a Magyar Kodály Társaság kiadványaiból kaptak egy válogatást.

Balról jobbra – Dávid Krisztina (Jubilate Nagykorús, Budapest); Vasné Katona Adrienn (Kodály Zoltán Ifjúsági Vegyeskar, Debrecen); Krasznai Gáspár (Madách Imre Gimnázium Énekkara, Budapest) B.H.A. Szűcs Dániel (Vass Lajos Kórus, Budapest); Kanyárné Grünwald Petra (Padragi Bányász Férfikar Ajka-Padragkút) és Józsa-Kalocsai Mónika (Cantare Kamarakórus, Gyöngyös)

Minden kitüntetettnek szeretettel gratulálunk!

Kortárs zenei hangverseny a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán

Értékmegőrző és értékközvetítő hangversennyel büszkélkedhetett Pécs városa, melyet 2022. október 12-én szerdán a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Liszt Ferenc hangversenytermében hallhatunk. A kortárs zenei hangversenyen a Kodály utáni nemzedék legnagyobb részét ma élő zeneszerzőinek alkotásai szolgálták meg.

A hangversenyt a Magyar Kodály Társaság és a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Zenei Intézete szervezte és kezdeményezte a Nemzeti Kulturális Alap, valamint a POTENTON alapítvány támogatásával. A Magyar Kodály Társaság úgy gondolta, hogy azok a Kodály utáni zeneszerzők, akik a Nagy Mester szellemiségét követik, méltán mondhatják magukat Kodály tanítványainak. Ezért kérték fel a Kodály Zoltán nevét viselő vonósnégyest is előadónak erre a hangversenyre, akik ebben az évben kapták meg a Kossuth-díjat, amelyhez szívből gratulálunk!

Ennek jegyében szolgálták meg ezen a napon *Balatoni Sándor, Balázs Árpád, Deák-Bárdos György, Fekete Gyula, Kocsár Miklós, Kovács Zoltán, Kurtág György, Ligeti György, Orbán György, Tillai Aurél, és Tóth Péter* művei.

Elsőként **Kocsár Miklós: Capriccio** című, szóló fuvolára írt műve hangzott el, Drahos Béla, Liszt-díjas fuvolaművész előadásában. Sajnálattunkra, nemrég 2019-ben hunyt el az 1933-as születésű Kocsár Miklós. Munkássága elsősorban a fúvós kamarazenéből indul ki, és felöleli a klasszikus vokális és hangszeres műfajok teljes palettáját, beleértve az egyházi műfajokat is, mégis elsősorban vokális művei játszanak fontos szerepet művészetében. Ennek nem zenei, hanem tartalmi oka van az, hogy zenéje szorosan kapcsolódik a költészethez. Kórus műveiből ezért is árad szárnyaló érzelmgazdagság valamint a bartóki „tisztá forrás” szemlélete, különösen az ősi magyar népi szövegekre írt műveiben.

A „Capriccio” címből következően a zenei szempontból laza szerkezetű darabot, amely nagy szabadságot ad az előadónak, különösen időmérték tekintetében. Drahos Béla kiemelkedő virtuozitással, a közönséggel szemkontaktust tartva adta elő, megelőlegezve ezzel a hangverseny magas színvonalát.

A szóló fuvolára írt művet egy ősbemutató követte, nevezetesen **Tóth Péter: Andalúziai dalok** című alkotása. Tóth Péter, 1965-ben született Bartók-Pásztory-díjas érdemes művész, hangmérnök, a Szegedi Tudományegyetem Művészeti Karának volt dékánja, jelenleg egyetemi tanára.

Németh Zsombor írásából idézem a következőket: *„Tóth Péter zenéjében a régi korokra való reflektálás nem csak a darabok címeiben merül*

ki, hanem sokszor a zenei alapanyag vagy annak használata is korábbi korszakok megoldásaihoz nyúl.”

Az ősbemutató Károlyi Katalin operaénekes, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának tanára előadásában hangzott el, aki kortárs művek előadójaként világszerte ismert és elismert művész. Károlyi Katalin előadó partnere Vas Bence gitárművész, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának professzora, a Művészeti Kar dékán helyettese volt.

Tóth Péter dalai után **Balázs Árpád: Két dal magyar költők verseire** (1. „Hajnali összhang” – Pinczési Judit verse, 2. „Tavaszi szeretők” – Radnóti Miklós verse) c. alkotása következett, szintén Károlyi Katalin és Körtesi András előadásában.

Farkas Ferenc írta egykori tanítványáról, Balázs Árpádról a következőket: *„...A divatos áramlatok múló szeszélyeit már növendékkorában is gondosan elkerülte... Hű maradt ahhoz a nemes magyar hagyományhoz, melynek első mestere Kodály Zoltán volt... A jól énekelhető, kerek dallamok s a bennük mindig megnyilvánuló finom poézis könnyen találta meg útját a közönséghez... Ami sok más, ugyancsak népszerű szerzőtől megkülönbözteti, az a műgond, az ízlés és minden népszerűség mellett is mindig megnyilvánuló művészi igény...”*

Balázs Árpád dalait **Ligeti György: Musica ricercata** című zongoraművének **3.- 6.- 7.- 8. tétele** követte.

Ligeti György – 1923-2006: a hazai 20. századi avantgard zene kiemelkedő alakja. Munkásságára nagy hatással volt Karlheinz Stockhausen, akinek hatására megismerkedett az elektronikus zenével. Ennek eredménye olyan zenei gondolkodás kialakítása lett, amely a zenét nem hangok-dallamok és harmóniák formájában gondolja el, hanem különböző színezetű és intenzitású „hangfoltok” egymásba olvasztásában, átmenetében. Élete végén bizonyos mértékig visszatért a metrikus és harmonikus zenéhez, amelyben magyar zenére jellemző vonások is vannak, lévén, hogy pályája kezdetén népzene kutatóval is foglalkozott.

A „Musica ricercata” *Ligeti György* 11 rövid darabból álló *zongoraciklusa*. Egyfajta zeneszerzői tanulmány: hogyan lehet különféle redukált hangkészleteket használni? Az első tétel ugyanis csak a hangokból áll, kivéve az utolsó hangot, ami d. A második tétel első fele kétféle hangot használ, a második fele hozzávesz még egyet. A harmadik tétel hangkészlete négy hang, a negyediké öt, és így tovább a tizenegyedikig, ami a kromatikus skála mind a tizenkét hangját tartalmazza. A művet Körtesi András, Kóta-díjas zongoraművész kiváló előadásában hallhattuk.

Ligeti György művének tételei után **Fekete Gyula: Excelsior** c. operájának egy áriája következett. Az 1962-ben született Fekete Gyula a Zeneakadémia zeneszerzés tanszékének docense, Bartók-Pásztory-díjas zeneszerző. Bokor Gabriella cikkéből idézem róla a következőket: *„Nekem Richard Strauss a legjobb példám, aki minden reggel leült és délig fel sem állt a partitúra mellől, ha jött az ihlet, ha nem.”*

„Excelsior” című két részes operája, a mű librettó írójának, Papp András dramaturgnak ajánlására Liszt Ferenc életéből azt a drámai pillanatot emeli ki, amely rendkívüli fordulat volt a sorsában, a jelleme és az életfelfogása alakulásában. Ez a megragadható idő, amely köré végül a művet felépítették, 1861. október 21. lett, az a tragikus nap, amikor kiderült, hogy Liszt esküvője élettársával, Carolyne von Sayn-Wittgenstein hercegnével meghiúsul.

Az opera ezen az egyetlen napon játszódik, amelybe – költőien és drámaian – mégis 15 év sűrűsödik. (Sokat elárul a latin „excelsitas” szó, amelynek jelentése: emelkedettség, kitűnik, felülmúl...)

A mű zenéjéről a szerző így nyilatkozik: „*Minthogy zeneszerző az opera főhőse, olyan harmóniakapcsolatokat, dallamfordulatokat használok, amelyek Liszt, Wagner vagy éppen Bellini műveire utalnak*” – jegyezte meg Fekete Gyula, hozzátéve: nincs egyetlen direkt idézet sem a darabban.

A művet Horváth István, Simándy József-díjas operaénekes előadásában hallhattuk, Körtesi András zongorakíséretével. Az ária rendkívül drámai lélektani tartalma, valamint a lenyűgözően szuggesztív előadás nagy sikert aratott.

Ugyancsak Horváth István és Körtesi András előadásában szólalt meg folytatólagosan **Orbán György** könnyedebb, szatirikus hangvételű művéből a **Pikko herceg c.** operából a főszereplő áriája.

Orbán György, a műfaji szempontból rendkívül széles spektrumban alkotó zeneszerző 1947-ben született, Kossuth- és Erkel Ferenc-díjas. Tőle idézem a következőket: „...*magánzene nem létezik. Csak közösségi zene van. Hiába ciripel a tücsök, ha azt a rezgést senki nem fogja. A zene lényege: a közösség. Csapatmunka.*”

Orbán György 2004-ben komponált két felvonásos lírai operájának szövegét maga a szerző írta annak az azonos című daljátéknak az alapján, amely az első magyar operának tekinthető. (Azt a művet 1793-ban Budán mutatták be) A „pikko” tájnyelven részegeset jelent, úgy is fogalmazhatnánk, „pityókás”).

Ezután következett a Kossuth-díjas Kodály Vonósnyégyes nagyszabású műsora. Elsőként **Kurtág György: Officium breve in memoriam Andreae Szervánszky** című alkotását adták elő.

Kurtág György, 1926-os születésű zeneszerzőt a magyar zenei élet egyik legjelentősebb szerzőjeként tartják számon, elsősorban a kamarazene területén. Művészete kezdetben Bartók zenéjéből indul ki, de az expresszionizmus is nagy hatást gyakorolt rá, elsősorban Anton Webern. Irodalomszeretete révén számos vers, irodalmi alkotás megzenésítése is fűződik a nevéhez.

A szerző a következő megjegyzést tette ehhez a művéhez : „*Szervánszky Endre viszonylag későn fedezte fel magának Anton Webern zenéjét, élete utolsó húsz évében viszont meghatározó élményévé vált. Ezért kell Webernre is emlékezni egy olyan műben, in memoriam Szervánszky íródott.*”

Ezen kívül az officium Turcsányi Tibor (I), Baranyi Zsolt (II), Garzó Gabriella (VIII) és Szoltsányi György (XI) emlékét is őrzi. A Webern-kanon átdolgozása az Universal Edition (Wien) szíves engedélyével történt. A mű néhány tételében a „Virág az ember” motívumot halljuk. Fáy Miklóstól származik a következő idézet: „Virág az ember. Mindenki tudja, akit érdekel a zene, hogy kitől való a sor: Bornemisza Pétertől. Az ő mondásait használta Kurtág György ihletnek és szövegnek a hatvanas években készült művéhez. Szép, veretes szöveg és amolyan késleltetett borzalom, mert a sor magában csak egyszerű humanista hitvallás, a folytatásával együtt már ijesztőbb, hiszen arról a vékony kis szárról, szárról beszél, amely az élethez köt minket. Jön egy nagy, ismeretlen úr, és esetleg szórakozottságból lecsapja sétabotjával a fejünket, aztán sírhatnak a túlélők.”

Kovács Zoltán: Népdal reminiszcenciák című alkotását a Kossuth- és Bartók-Pásztory-díjas **KODÁLY VONÓSNÉGYES** szólaltatta meg, Falvai Attila (koncertmester), Bangó Ferenc, Tuska Zoltán, Éder György.

Az 1969-es születésű, számos, köztük Erkel Ferenc díjjal kitüntetett zeneszerző, szakmai elismertségét már első éves Zeneakadémistaént megalapozta a „Kísérőzene” c. 1988-ban komponált zenekari művével. Előadóművészként, nevezetesen fagottművészként is elismert művész. Kimondottan erre az alkalomra szánta a szerző a következő ismertetőt a műről: „A Népdal reminiszcenciák című vonósnégyesemet a Concerto Budapest felkérésére írtam 2014-ben. A magyar népdal és népzene mindig is az egyik legfontosabb és legősztönösebb forrása volt zenei nyelvzetemnek. Egyes műveimben ugyan inkább csak háttérben vannak jelen népzenei elemek, de szép számmal vannak olyan kompozícióim is, melyekben kifejezetten domináns szerepet kapnak. A Népdal reminiszcenciák is ez utóbbi csoportba tartozik, és azt a kérdést feszegeti, hogy a XX. század jelentős hazai hagyományai után hogyan lehet újraértelmezni, új dimenzióba helyezni zenei örökségünket. A mű első részében különböző népdal töredékek jelennek meg sajátos harmóniai közegben és felrakásban, a második felében pedig a népi zenekarok előadásaiból ismert friss páros táncok stilizált újjáéledésének lehetünk tanúi. A most felhangzó kompozíció a korábbi mű új változata, mely kifejezetten erre az alkalomra, a Kodály Vonósnégyes számára készült.”

2022. október 11.

Kovács Zoltán

A hangverseny befejező blokkjaként a Pécsi Egyetemi kórus műsorát hallhattuk, dr. Lakner Tamás, Liszt-díjas karnagy vezényletével. A kórus által eladott művek felölelték a közvetlen Kodály utáni nemzedék, valamint a legfiatalabb, ma élő, komponisták alkotásait.

Balatonai Sándor: Cantate Domino – a szerző Kóta-díjas zeneszerző, orgonaművész és karnagy, a PTE Művészeti Karának tanára, ezzel a művével megnyerte az Európa Cantat által meghirdetett zeneszerzőverseny férfikari kategóriáját. Ugyan ennek a műnek a vegyeskari változatát hallottuk.

Deák-Bárdos György: Eli, eli... Deák-Bárdos György (1905–1991) Bárdos Lajos öccse, zeneszerző, orgonista és ének-zene tanár, elsősorban egyházi művek és népdalciklusok szerzője.

„Eli, Eli lama sabachtani” (Istenem, Istenem, miért hagytál el engem,) a 22. zsoltár 2. sora, amelyet Máté Evangélista szerint Jézus hangos felkiáltással mondott ki a kereszeten. Ezzel Máté a haldokló szenvedésében megmutatókozó lelki erejére és az imádság magas hőfokára (intenzitására) mutat rá.

Tillai Aurél: Valamennyi búzaszál... Tillai Aurél Liszt Ferenc-, Kossuth és Magyar Örökség díjas karnagy zeneszerzői és karvezetői munkásságának, Kodály Zoltán és a magyarországi kórusmozgalom nyomdokán haladva, elévülhetetlen érdemei vannak a magyar kóruséletben. Zeneszerzői, karvezetői és pedagógiai munkássága konkrét eredményeinek felsorolását a keretek nem teszik lehetővé. Megemlítenénk mégis, hogy 1982-től a pécsi *Janus Pannonius Tudományegyetem zeneelmélet- és karvezetés-tanára*, 2000-től Professor Emeritus. Karnagyként 1958-tól a *Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusa*, 1965-től a *Mecsek Kórus* élén. 44 évig állt a Pécsi Egyetemi Kórus élén.

Orbán György: Daemon irrepit callidus. A mű első pár szavának jelentése: „Az ördög forrón kúszik”. A mondanivalót talán a mű szövegének ez a két sora foglalja össze: „*Quidquid amabile daemon dat, Cor Jesu minus aestimat*” (Minden szerethetőt, amit az ördög ad, Jézus szívének nem kedves.)

A Pécsi Egyetemi Kórus záró blokkja, repertoárját és színvonalát tekintve egyaránt méltó befejezése volt egy olyan hangversenynek, amely a Kodály Zoltán munkásságának termékenyítő talaján nevelkedett zeneszerző nemzedékek alkotásait kiemelkedő színvonalon, a zeneértő, és zeneszerető nagyközönség számára is hiteles módon tolmácsolta.

Külön öröm volt számunkra, hogy ugyan ez a hangverseny a következő napon, 2022 október 13-án a **Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium** aulájában is elhangzott! Ez utóbbi alkalommal két ifjúsági kórus is fellépett a hangverseny zárásaként, nevezetesen a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnázium Laudate Fiú Kamarakórusa és Laudate Leánykara, Havasi Gábor vezényletével, valamint a házigazda, Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Bartók Béla Leánykara, Rózsa Bernadett és Kertész Attila Liszt-díjas karnagy irányításával. Öröm volt hallani, hogy a két ifjúsági kórus által megszólaltatott Bartók Béla, Karai József, Kocsár Miklós és Wolf Péter művek az előttük megszólaló Kossuth- és Liszt Ferenc díjas művészek produkcióihoz méltó művészi igénnyel illeszkedtek bele a hangverseny színvonalába.

Köszönet illeti mindezt a szervezőket és a fellépő művészeket!

Talán nem elfogultság kijelenteni, hogy büszkék lehetünk zenei életünkre, a közelmúltban elhunyt és a ma élő zeneszerzőinkre, előadó-művészeinkre. Amennyiben hiszünk abban, hogy a kortárs klasszikus zene út lehet a fiatalok számára a klasszikus zene elmúlt századainak nagyjai felé is, akkor ennek a hangversenynek valóban értékközvetítő és egyúttal értékmegőrző szerepe is volt.

Pécs, 2022.

Várkonyi András Péter

Kodály Zoltán Ipoly menti gyűjtéseiről, egy népzenei konferencia kapcsán

Az *Ipoly mente népzenei örökségéből* című konferenciát a *Mi Börzsönyünk* konferencia-sorozat 5. eseményeként 2022. október 8-án Szobon rendezték meg. Helyszíne a József Attila Művelődési Ház volt. Rendezői voltak a Börzsöny Múzeum Baráti Köre és a Börzsöny Közérdekű Muzeális Gyűjtemény, védnöke a Bogányi Gergely zongoraművész vezetése alatt álló Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola, fő támogatója pedig Szob Város Önkormányzata. Számos további helyi és környékbeli támogató cég és magánember segítette a rendezvény létrejöttét. A tudományos témák előadóit, zenész szereplőit valamint a hallgatóságot finom tájjellegű ebéd, kávé, tea, finom sütemények, frissítő italok és gyümölcsök várták.

A konferenciát Ferencz Gyöngyi Szob város polgármestere nyitotta meg, aki áttekintést nyújtott a város történelme legfontosabb részleteiről, külön is hangsúlyozva, mennyi kárt okozott a hosszú időre határszélre került település elzártsága. Ma már rendszeres a kapcsolat a folyó szlovákiai partjára került magyar falvakkal is, mint azt többek közt a műsort színesítő, Helembáról és Százdáról érkezett citeraegyüttesek és a fiatalokból álló ipolysági vonósbanda előadásai is igazolták.

A polgármestert követően a Kodály Zoltán Művészeti Iskola intézményvezető-helyettese, Fehérné Szabó Marianna – egyben az iskola egyik szolfézstanára – köszöntötte a megjelenteket, megemlítve az iskola névadójának Szobhoz kapcsolódását is. A Kodály Zeneiskola fontos szerepet tölt be a környékbeliek életében: kihelyezett tagozatai évek óta hatékonyan segítik a zenei nevelést a környék falvaiban, Bernecebarátiban, Vámosmikolán, Kemencén, Szokolán, Verőcén és Letkésen. E falvak egyben sok szép népdallal, számos népszokás dallammal gazdagították a hazai népzenei gyűjteményt, egyben a régi hangszeres népzenei hagyomány sok elemét is megőrizték. A művelődési ház előadótermének egyik oldalában a letkési Színek Sándor citerakészítő mives hangszereit állították ki.

A konferencia megszervezésében oroszlánrésze volt a Börzsöny Múzeum Baráti Köre elnökének, Fésű Józsefnek, aki már eddig is sokat tett a Börzsöny vidéke és az Ipoly mente népzenei-néprajzi és természeti értékei közismertté tételéért. Levezető elnöknek Hála József néprajzkutatót, a szélesebb térség kiváló ismerőjét kérte fel, a megnyitó előadás megtartására pedig e sorok íróját. Átgondolva, hogy néhányan csak a magyarországi oldal felől, mások pedig csak a szlovákiai oldal felől ismerik a folyó mentén végzett népzene gyűjtések néhány elemét, előadásomat történeti vonulatba helyezve a következő címmel tartottam meg: *Népzene gyűjtés az Ipoly két oldalán: jeles gyűjtők, meghatározó korszakok*. Az Ipoly folyó majdnem 213 kilométeres hosszánál fogva két nagy alldialektus-területre is kiterjed a Bartók által meghatározott II., régi

Felső-magyarországi területen. Népzenei szempontból különösen fontosak ezen belül az egykori Hont- és Nógrád megyébe eső palóc falvak.

Előadásomat Agócs Gergelyé követte volna, aki azonban nem ért haza időben egy külföldi útból. Kuháné Tóth Edit, a Kodály Művészeti Iskola fuvola- és szolfézs tanára már régóta szívügyének tekinti szülővidéke népzenejének megismerését. Az *Ipoly mente népzenei hagyatéka a MTA Zenatudományi Intézete Népzenei Archívumában* címmel tartott előadásában többek közt arról számolt be, hogy a szolfézs tananyag bővítése céljából is fontosnak tartja az idevaló népdalok megismertetését a zeneiskolás növendékekkel. Erre a szobi központhoz tartozó kihelyezett tagozatok falvaiban is inspirációt kapott, ahol még akadnak az idősebbek közt olyanok, akik tudnak helybeli népdalokat.

Borsi Ferenc, az Óbudai Népzenei Iskola tanára, aki régóta szívügyének tekinti a citera hazai történetének körbejárását, s aktív citerásként a szlovákiai népzenei táborokban is rendszeresen segíti a citerázni vágyó fiatalokat. Az *Ipoly mente citerái* címmel megtartott előadását Barna Sára, a letkési Sziniek Sándor citerakészítő ükunokája színesítette citerajátékával.

Dr. Koczó József perőcsényi helytörténész az ott született és jeles néprajzkutatóvá vált Együd Árpád helybeli népdalgyűjtését mutatta be.

G. Szabó Zoltán néprajzkutató, egyben dudás, *Bartók Béla 1910. évi népzenei gyűjtése Ipolyságon és centenáriuma Ipolyságon* címmel tartotta meg előadását. Egyben bemutatta a legújabb hazai régészeti feltáráskor előkerült dudasípról készült fényképet is. Ezt egy másik dudás témájú előadás követte. Istvánfi Balázs az LFZE Népzene Tanszékének duda tanára *Szikora János az utolsó palásti dudás emlékezete* címmel beszélt arról a dudajátékosról, akit az 1960-as években még több kutató fölkeresett és a Magyar Rádió is felvette játékát. Az előadás végén Istvánfi Balázs egyik zeneakadémiai növendéke, Mokus Csongor Szikora János repertoárjából játszott néhány dallamot.

Bemutakozott még az ipolysági Húros Banda zenekar, valamint nagy sikerrel szerepelt a szobi Danubius Táncegyüttes gyermek néptáncsoportja e vonósbanda kíséretével. Végül Hála József elnök mondott zárszót, megköszönve mind az előadók, mind pedig a szervezők munkáját. Fésű József, a Baráti kör elnöke szintén megköszönte az előadók és valamennyi támogató hozzájárulását a konferenciához, egyben pedig bejelentette, hogy tervezik a konferencia anyagának kötetben kiadását.

E lap gyakran ad helyet a különböző konferenciák, köztük népzene-tudományi eseményekről szóló beszámolóknak. Most külön is okom volt rá, hogy ez a beszámoló e lap hasábjain jelenjen meg. Az a tapasztalatom ugyanis, hogy Kodály Zoltán népzene gyűjtő-munkásságának sok fontos eleme még mindig (vagy egyre inkább?) ismeretlen. Pedig Kodálynak az Ipoly menti falvakban végzett gyűjtése egyaránt fontos a tudomány szak, a 20. századi magyar zeneművészet és a tágabb közművelődés szempontjából. (Hasonlóra korábban már a hangszeres gyűjtéseit és a Bars megyei

gyűjtéseit bemutató kötetekben is igyekeztem rámutatni.) A Zobor hegy-környéki falvaktól és a Mátyusföldtől nem túl távoli Hont megyei falvakban is alapvető feltárásokat végzett. Ezek egy része szorosán véve az Ipoly mentére esik. Ilyen többek közt néhány települést említve Lukanénye és Csáb, ahol 1910-ben, valamint Ipolydamásd, Perőcsény, Zalaba, Nagypeszek, Tergenye (ma összevont falu Peszektergenye néven) és Balogpádár, ahol 1912-ben járt. Lukanényén a vokális dallamokon kívül furulyán és dudán játszó pásztortól gyűjtött hangszeres dallamokat, melyek az Ipoly menti palóc duda- és furulyahagyományt képviselik. Kodály ottani gyűjtéséből hat népdal került kiadásra a *111 népi táncdal* gyűjteményben (összeállította Rajeczky Benjamin és Gönyey Sándor; első kiadása: 1954). Nem ismert, hogy Weiner Leó a pástor által játszottak közül használt föl egy Sebes csárdás dallamot op. 18-as szvitje 3. tételéhez. Kodály fontosnak tartotta a népi kultúra folyamatos vizsgálatát. Ő maga Vikár Bélát követően járt a területen, aki itt is elsőként végzett kisebb gyűjtést fonográffal (valószínűleg 1900-1902 körül). Volt tanítványát, Molnár Antalt (ekkoriban a Waldbauer-Kerpely vonósnégyes brácsását) biztosan, Lajtha Lászlót pedig valószínűleg Kodály küldte a területre a gyűjtések folytatására. Lajtha 1911-ben, Molnár 1912-ben kezdte meg itt a gyűjtéseket. Így már az I. világháborúig végzett népzene gyűjtések egymásra épültek ezen a tájon, ami kisebb mértékben Trianon után, majd erősebben a II. világháború után is jellemző volt. A két világháború között az első bécsi döntésig csak a diószegi Pongrácz Zoltánnak és a pereszlényi Manga Jánosnak volt lehetősége gyűjteni a Csehszlovákiához került magyar településeken. A visszacsatolt falvakban Dincsér Oszkár, Kodály és Bartók volt tanítványa, Lajtha munkatársa valamint Manga János dolgozott. A Magyar Népzene Tára sorozat 1951-es elindulását, majd az 1953-ban intézményi szintre került népzenei kutatómunka megindulását követően nagy ütemben folytak gyűjtések az Ipoly mindkét oldalán, részben a Népzene Tára kötetek tematikájához igazodva és Kodály terep- valamint dalmanyag-ismeretére is támaszkodva. 2006-ig összesen 42 gyűjtő dolgozott a területen, az ismertebb Kodály tanítványok valamint egykori munkatársak közül például Kerényi György, Kertész Gyula, Kiss Lajos, Martin György, Mathia Károly, Olsvai Imre, Paulovics Géza, Rajeczky Benjamin, Sztanó Pál, Vikár László. Magam is több alkalommal gyűjtöttem a népzenei tekintetben igen változatos hazai, valamint szlovákiai Ipoly menti falvakban. Utoljára 2006-ban Ipolyság környékén dolgoztam, a Covid fertőzés következtében 2021-ben elhunyt Huszár Lászlónak, dunaszerdahelyi Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet igazgatójának anyagi támogatásával, aki a népzenei kutatásokat, könyv- és lemezkiadásokat, s a népzene ápolását szívügyének tekintette. A szlovákiai magyar kutatók közül első sorban Ág Tibor és Takács András dolgozott az Ipoly menti falvakban, s mint szlovákiai születésű kapcsolódott be a gyűjtésekbe Agócs Gergely.

A termet megtöltő érdeklődők sok oldalról kaptak áttekintést a térség

népdalairól, a dudán és citerán kívül az egykori jeles cigánybandák által játszott klasszikus verbunkos zenei hagyományról. Köszönet illeti Szob városát, valamennyi támogatót és külön is Fésű Józsefet a jó kezdeményezésért, a Börzsöny és az Ipoly folyó szélesebb környéke népzenejének, szakemberek segítségével történő megismertetéséért. Öröndetes, hogy Bartók, Kodály és Lajtha itteni munkássága hangsúlyt kapott, s felhívhattam a figyelmet Kodálynak a területen végzett meghatározó gyűjtőtevékenységére.

Tari Lujza

MEGHÍVÓ

FORRAI KATALIN EMLÉKNAP

2022. OKTÓBER 6.

Tisztelettel meghívom az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Karán megrendezésre kerülő Forrai Katalin Emléknapra.

Időpont: 2022. október 6. 10:00

Helyszín: ELTE TÓK 200. díszterem (1126 Budapest, Kiss János altb. utca 40.)

Program:

- Megnyitó beszéd
- Ringató foglalkozás Dr. Gállné Grón Ilona vezetésével
- Ünnepi köszöntők
- Nemzetközi Forrai Katalin-díj és díjazottak bemutatása
- Előadások
- Teremavatár
- Kerekasztal-beszélgetés

Dr. habil. Márkus Éva dékán

Forrai Katalin Emléknap

Október 6-án az ELTE TÓK szervezésében egész napos konferencia résztvevői lehetnek azok, akik itthon és külföldön érdeklődnek Forrai Katalin munkássága iránt. Haladva a korrall, online is részt lehetett venni az emléknapon. A szervezést dicséri, hogy az angol és magyar nyelvű előadásokat szinkrontolmács segítette követni a magyar és külföldi vendégek számára. A családot a három leszármazott képviselte Vikár Katalin, Vikár András és Vikár Tamás személyében. Az eseményen jelen volt az IKS jelenlegi elnöke dr. Jerry L. Jaccard (USA) és korábbi elnöke Gilbert De Greeve (Belgium), valamint a Nemzetközi Forrai Katalin-díjat alapító bizottság elnöke Mary Place (Anglia), és a 2021. év nemzetközi Forrai Katalin-díjasa, Anne Lindeberg – Piirainen (Finnország).

A konferenciát az ELTE rektorhelyettese dr. Sziklai Péter nyitotta meg, összefoglalva Forrai Katalin életének főbb állomásait, kiemelve az 1974-ben megjelent Ének az óvodában és az 1986-ban megjelent Ének a bölcsődében című alapműveket, és azoknak a mai napig is aktuális voltát,

balról jobbra Vikár Katalin (Forrai Katalin leánya), dr. Jerry L. Jaccard, Diederik Van Vooven, Gilbert De Greeve és Mary Place

megcáfolhatatlan érvényességét. Ezt bizonyítja, hogy a hallgatók főiskolai tanulmányainak elengedhetetlen művei ezek. A Tanító- és Óvóképző Karon 2015-ben már volt egy konferencia Forrai Katalin tiszteletére, 2020-ban pedig egy kiállítással is emlékeztek a kiváló pedagógusra. Most jött el a lehetőség egy tanterem emléktéremmé avatására, mely egyben a leendő óvodapedagógusok és kisgyermeknevelők ének-zenei képzésének is fontos helyszíne.

Megszoktuk, hogy az ELTE TÓK konferenciákon mindig van élő bemutató foglalkozás is. Ez alkalommal egy Ringató foglalkozást láttunk dr. Gállné Gróh Ilona Forrai Katalin-díjas vezetésével, egy alkalmi csoporttal, bölcsődés korosztállyal. Kedves meglepetés volt, hogy lánya kobozzal működött közre, valamint megismerhettük a résztvevők között Forrai Katalin dédunokáját is a kisgyermekek között.

Ezután az IKS jelenlegi elnöke dr. Jerry L. Jaccard arról szólt, milyen nagy hatással volt rá a személyes találkozás Forrai Katalinnal, mely meghatározta az ő amerikai munkásságát, kiemelve azt az időszakot, amikor az óvodás korosztállyal foglalkozhatott. Ő úgy véli, hogy a világ megmentése csak a kora gyerekkori nevelésen keresztül képzelhető el.

Hegedúsné Tóth Zsuzsanna, a TÓK Ének-zenei tanszékének oktatója, Forrai Katalin szellemi és pedagógiai hagyatékának kutatója bemutatta a Kodály tanítvány teljes életpályáját, módszertanának kibontakozását, megemlítve, hogy óvodásként ő maga is járt Forrai Katalinhoz a Csobánc utcai zeneóvodába. Megismerhettük az előadásból a Táplánszentkereszten található Emlékmúzeumot is, szóba került Elizabeth Moll (USA) elvülhetetlen munkája, aki rendszerezte a hagyatékat a Kecskeméti Kodály Intézet számára, melyet már Csányiné Koós Ildikó archívum vezető gondoz. Részleteket láttunk „A mester tanít” címen megjelent DVD anyag-

ból. Ezt Mélykutiné Dietrich Helga és Gálné Gróh Ilona állította össze. A bejátszásokhoz M. Dietrich Helga fűzött rövid szakmai gondolatokat.

A Forrai Katalin emlékezetét, pedagógiai nagyságát őrző Nemzetközi Forrai Katalin-díjat (NFKD) Mary Palce ismertette. Elmondta, hogy az alapító bizottság a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) védnöksége alatt áll. Megismerhettük a díjat odaítélő bizottság tagjait: Mary Place elnök (Anglia), M. Dietrich Helga (Magyarország), Gail Godfrey (Ausztrália), Elisabeth McLaughlin-Moll (USA), Mary Stouffer (Kanada). Megtudtuk, hogy a díj 2013 óta két évente kerül átadásra. Röviden, képekkel illusztrálva ismertette az eddigi díjazottakat: Naomi Chinen (Japán) és Christiane Pineau (Franciaország), majd dr. Gálné Gróh Ilona (Magyarország) és Sr. Lorna Zemke (USA), harmadik alkalommal Ewa Krzatala (Kanada), negyedik alkalommal Gail Godfrey (Ausztrália), majd ötödik alkalommal Anne Lindeberg-Piironen (Finnország). Kiemelte, hogy a rangos díj emléket állít Forrai Katalin felbecsülhetetlen értékű pedagógiai munkásságának, melyet élete során a kisgyermekkor zenei nevelés terén fejtett ki. Forrai tanárnő szellemi örökségének ápolása, szakmai hitvallásának ismerete és átörökítése ma is nagy fontossággal bír. A világ számos országában tisztelettel adóznak emberi, pedagógusi nagyságának. A díj buzdításul szolgál azon pedagógusok számára, akik napjainkban is az igényes ének-zenei nevelés megvalósulásán munkálkodnak.

Anne Lindeberg-Piironen, a legutóbbi díjazott, úgy fogalmazott, hogy Forrai Katalin csillaga ma is ránk ragyog. Kérdés, hogy mi választottuk-e vagy a küldetés választott minket. Úgy emlékezett kortársunkra, mint akiben egy belső fény ragyogott, akinek mindig fontos volt az a személy vagy közösség, akihez szólt. Úgy közvetítette Kodály téziseit, hogy az irányt mutatott a mindennapi munkában. Élethosszig tanulás és munka jellemezte, ő maga volt erre a példa. Hitte és megmutatta, hogy a gyerek mindent szeret, de irányítani kell.

A délelőttöt énekszóval zártuk és átsétáltunk a Forrai Katalin emléktérmet avatás helyszínére. Üde színfolt volt a jelenlegi hallgatók körjáték-bemutatója oktatójuk, Hegedűsné Tóth Zsuzsanna vezetésével és a rögtönzött énekes bábjáték M. Dietrich Helgával. Ezt követően népi gyermekdalokat feldolgozó kétszólamú kórusművek hangoztak el, melybe

a jelenlévők is bekapcsolódhattak a kiosztott kották segítségével. Felcsendült az Egyél libám és Hej vára, vára dalokból egy quodlibet, valamint Bárdos Lajos Itt ül egy kis kosárba és Ringató című művei. A terem táblájára a Szól a nóta halkán kezdetű dallam kottája került, mely Kodály Zoltán 333 olvasógyakorlatából kiemelt dallam, amire Forrai Katalin közreműködésével írt szöveget Weöres Sándor.

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

A szünet után dr. Gállné Gróh Ilona, a magyar Forrai Katalin-díjas idézte fel életének azon pontjait, ahol a véletlenek irányítottak, de meghatározták későbbi pályáját. Komlón Tóth Ferenc a zenetagozaton, és a személyes kapcsolata Forrai Katalinnal vagy Dimény Judit rádiós műsorai és M. Dietrich Helgával való ideális munkakapcsolata.

Balról jobbra dr. Döbrössy János, Dietrich Helga, Jerry L. Jaccard, Gilbert de Greeves, Anne Lindeberg-Piiroinen, dr. Gállné Gróh Ilona, Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

A konferenciát kerekasztal-beszélgetés zárta Gilbert de Greeve elnökletével, melyen Jerry L. Jaccard, Anne Lindeberg-Piiroinen, dr. Döbrössy János, M. Dietrich Helga, Hegedűsné Tóth Zsuzsanna, dr. Gállné Gróh Ilona vett részt. Megállapításra és megerősítésre került, hogy a kijelölt út helyes és ma is megvalósítható, Forrai Katalin öröksége jelentős. Optimizmusát a mai értékválságban és a devalválódó pedagógusi pálya ellenére is életben kell tartani, ennek érdekében mindenkinek a maga területén felelősséggel kell munkálkodnia és a legjobbat adni a jövő generációinak.

B.H.A. szerk.

*„Nem sokaság,
hanem lélek...”*
a Magyar
Kodály Társaság
koncertsorozata

A Magyar Kodály Társaság ünnepi koncertsorozattal tisztelgett névadója születésének 140. és halálának 55. évfordulója alkalmából.

November 9.-én a budapesti Nádor teremben indult az esemény sorozat, melynek címéül a híres Berzsenyi idézetet választották a szervezők.

dr. Vas Bence (a Magyar Kodály Társaság elnöke) ünnepi megnyitója után a műsorban Kodály Zoltán zeneszerzői munkásságának számos területéről hallhatott íztelítőt a közönség. Így többek között a Magyar Népzene tára népdal feldolgozásaiból énekelt Tatai Nóra és Pál Botond hiteles, szépen megformált részleteket Körtesi András KÓTA díjas zongoraművész méltó kíséretével. Ő maga szólistaként is bemutatkozott, az op.11 sorozatból szép színekkel, mély érzésekkel átélve hallhattuk a Tranquillo, a Székely nóta és a Rubato darabokat.

dr. Vas Bence

Pál Botond és
Tatai Nóra duettje

FOTÓK: HERCZOG

Körtési András

Demjén József

A gordonka, mint szólóhangszer a kodályi életműben fontos szerephez jutott. Ezen a hangversenyen a még PTE hallgató Demjén József a Lírikus románcot adta elő reményt keltő érzékenységgel szintén Körtési András odaadó kíséretével. A műsorból nem maradhatott ki az énekkari produkció sem, a Marcibányi téri Kodály Iskola Leánykara a kodályi kórus hagyományt folytató kortárs zeneszerzők műveit is előadta (Orbán György: Szelíd erdők és Karai József – József Attila: Áldalak búval, vigalommal) vezényelt Uherezky Eszter. A Kodály műveket a Szentséges Szűz Mária népdal vezette be Barabás Sára tanuló előadásában. Ezt követte a kórus előadásában az 1935-ben született Ave Maria, majd a blokott a Pange lingua zárta három végzős növendék szépen megformált előadásában (Sztankó Luca, Barabás Sára és Demecs Mátyás).

FOTÓK: HERCZOG

Az estét összkar zárta, a leánykarhoz csatlakozott az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa. A Zöld erdőben feldolgozást Uherezcky Eszter Artisjus díjas karnagy vezényelte, a Nagyszalontai köszöntőt az est zárásaként B. Horváth Andrea KÓTA Életmű díjas karnagy.

A sorozat másnap Pécssett folytatódott, majd Kaposváron és Haján zárult. A budapesti koncert szólistái adták a gerincét a vidéki hangversenyeknek és a különböző helyszíneken a városok neves kórusai lépek fel. Így Pécssett a Nostalgia kórus (karnagy Kertész Attila), Bajai Liszt Ferenc Kórus (karnagy Makkai Gézáné), Vikár Béla Kórus (Karnagy Ludmány Géza).

Kaposvári pillanatok

A hangverseny a Magyar Kodály Társaság Pécs- Baranyai Tagcsoportjának a Potenton Alapítvány, az NKA és az MTA Pécsi Akadémiai Bizottság Művészeti Munkabizottságának közös szervezésében valósult meg. Támogatja a Magyar Művészeti Akadémia, valamint az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő és a Magyar Kodály Társaság.

Bárdos Konferencia II.

Április 2. szombat délutáni programok

„A zene, természeténél fogva, alapvetően képtelen bármit is kifejezni.” A délutáni program öt előadásból és egy könyvbemutatóból állt. Ez első előadást **Horváth Zsolt**, a Zeneelmélet Tanszék tanára tartotta, **Elmélkedés a zeneművek különféle rétegeiről néhány példa alapján**. Horváth Zsolt elmélkedése több kérdés felvetéséből indult ki: mit jelent a zene, miről szól a zene, milyen affektus-lelkiállapotot fejezhet ki, egyáltalán mit fejez ki a zene? Ennek megválaszolását több zeneszerző – Leonard Bernstein, Haydn, Schubert, Brahms, Wagner, Stravinsky –, és zeneteoretikus – Heinrich Schenker, Richard Taruskin – megfogalmazásában mutatta be. A zene rétegeit sokféle megközelítés alapján elemezte: vokális zene esetében a zene-szöveg kapcsolata, rejtett dramaturgia, zsánerképek sorozata, harmónia és tonalitás, formatani értelemben vett forma és a befogadás rétegei. Az előadásban részletesebb harmóniai és formatani elemzést hallhattunk Mozart: *Varázsfuvola* című operájából, Haydn: *She never told her love* című daláról, Beethoven: 3. (*Eroica*) szimfónia 1. tételéből, Schubert: *Du liebst mich nicht* kezdetű dalából, *Esz-dúr Impromptu*-ból op. 90. no. 2., és Wagner: *Walkür* II. felvonásának 4. jelenetéből. Horváth Zsolt szerteágazó, a zenei korszakok és stílusok között mélyrehatóan válogatva gondolatébresztő, nagyszerű zenesztétikai és zeneelméleti előadást tartott, melyet zongorajátékával és szép felvételekkel illusztrált.

„Mindennek rendje volt, és a rendbe mindenütt beletartozott a megfelelő ének.”

Az általános iskolai énekórák népdaltanítását segítve és népszerűsítve készült az a népzenei kiadvány, melyet **Ördög Mária** mutatott be a Szimpózium közönségének. Már az előadás címe is jókedvre sarkall: **Vonósbanda az osztályban**. A kiadvány és a hozzá tartozó hangfelvételek megálmodója és létrehozója Kisgyőri Krisztián, aki 2008-ban végzett a Nyíregyházi Bessenyei György Főiskola ének-zene és népzene tanári szakán. Az ének-zene órák sikeressége nagyban múlik azon, *hogyan* tanítunk népdalokat. Kisgyőri Krisztián népi hangszereket vitt be az órákra, és kezdetben azok kíséretével énekelték a tanulók a népdalokat. Innen jött az ötlet, hogy a hangszeres kíséretéről készítsenek felvételeket, és azokat játsszák le az órákon. 2012-ben indult el a munka, melynek során az 5-8. osztályos népdalokat 4 CD-re rögzítették. A kiadvány címe **Aki dudás akar lenni**, és a technika fejlődését követve ma már az összes, 180 dallam egy pendrive-on, névsorba rendezve hozzáférhető. A felvételeken a népdalok kétféle módon szólalnak meg: hangszerkísérettel énekelve, valamint csak a hangszeres kíséret. Ez utóbbi azért különleges ötlet, mert így

a tanulók a népdalt „vonós bandával” együtt éneklük, ami elementáris erővel hathat és igazi élménnyé varázsolhatja a népdalok előadását. A hangszeres felvételeknek köszönhetően a gyerekek a népdalokat stílusos előadásban, kedvük szerint többször ismételve hallgathatják és tanulhatják meg. A felvételek nemcsak általános iskolában használhatók, hanem élményteli muzsikálást nyújthatnak gimnáziumi osztályokban, zeneiskolai és zeneművészeti szakközépiskolai szolfézóórakon, iskolai ünnepségeken és közönséget megmozgató eseményeken is.

„Remekművet énekelni mindig jó”.

Ordasi Péter előadásában **Tóth Péter: Pénteki ima – Hommage á Miklós Kocsár** nőikari kórusművének analizisét ismerhette meg a közönség. A népi szövegekre készült opusz 2009-ben készült el, a komponista a Szegedi Bartók Béla Nőikarnak ajánlotta, miután egy évvel korábban vezetőjük, Ordasi Péter felkérte Tóth Pétert egy kórusmű megírására. Az ősbemutatóra 2010. május 21-én, a Szegedi Felsővárosi Minorita Templomban került sor. A program első felében a szöveg részletes ismertetése hangzott el, mely töredékes formában a passió történet balladikus átfogalmazása. Ordasi Péter behatóan ismertette a passió hangvétel elemeit –recitativo jellegű dallamok, akkord-recitativok, a motívumfejlesztés barokkos jellemzői, fugato –, és a különböző zeneszerzői technikákat. A műben felfedezhetők Kocsár Miklós kóruszenéjére utaló stílusjegyek, mint a tonális zene a mikrotonalitások szintjén, szekvenciális fokozások, bartóki stíluselemek használata –1:2 modell, komplementer technika–, és a nőnával színezett, kedvelt dúrhármas hangzat. E típusjegyek mellett természetesen felfedezhetőek Tóth Péter egyéni zeneszerzői stílusjegyei, a sajátos tágszerkesztésű-szűkszerkesztésű akkordkezelése, plagális fordulatok, visszatérő motívumok formai szerepe, és a modális fordulatok gyakori használata. Ezen eszközök összességében egyfajta archaizáló hatást eredményeznek, mely koherens a szöveggel.

A *Pénteki ima* remekmű, megtanulása és megfejtése nagy kihívást jelentett énekeseknek és karnagyuknak egyaránt. Az előadást jelenlétével megtisztelte Tóth Péter, így köszönettel és baráti kézfogással fejeződött be kórusmű mélyreható elemzése.

„**Bárdos Szimpózium helyett...**” ez lehetne a mottója annak a tanulmánykötetnek, melynek bemutatójára a Szimpózium keretében került sor. A világjárvány kényszere miatt három alkalommal – 2020. március és november, 2021. március – el kellett halasztani a minden részletében előkészített rendezvényt. Ebben a könyvben, a KÓTA közreműködésének köszönhetően a „HANGRÓL HANGRA... Az ifjúsági kóruséneklésért” program támogatásával, az elmaradt előadások és mellette néhány új írás, öt fejezetben olvasható. A bemutatón a tanulmánykötet szerkesztője, a munka lelkes koordinátora, S. Szabó Márta ismertette a könyv megszületésének történetét, majd a szerzők röviden, villanás-szerűen ajánlották

írásaikat: Ittészné Kövendi Kata, Mindszenty Zsuzsánna, Brückner Huba, S. Szabó Márta, Spiegel Marianna, Kovács Szilárd Ferenc, Kissné Mogyorósi Pálma, Nagy Máté, Arany János, Fögel-Veres Anett, Szabó Soma, Zombola Péter, Mike Ádám, Tóth Lilla, Szesztay Zsuzsa, Végh Mónika.

A lektori munkát pontos meglátásaival és szakértelmével Köteles György végezte. A kötet elérhető az intézet honlapján: <https://music.unideb.hu/>, és a Parlando internetes folyóirat 2021/5. számában.

Az elmúlt három évtized alatt a Szimpórium programjában mindig folyamatosan lehetett tájékozódni a zenetanár képzésben zajló változásokról. Az elmúlt kb. húsz év alatt több jelentős átalakítás történt, illetve az elmúlt három évben különösen fontos, alapvető változásokra került sor. A változások mind a közismereti, mind a zenei tantárgyak tanári képzését érintik. **Török Ágnes**, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar oktatási dékánhelyettese az aktuális helyzetről és a jövőbeli változásokról tájékoztatta az érdeklődőket. Jól szerkesztett és könnyen követhető ábrák segítségével először azt a zeneművésztanár képzést mutatta be, mely a 2021/2022-es tanévig érvényes, illetve az újabb tanári szakképzettséget adó képzéseket, az ún. Mesterfokozatú tanári szakképzettséget adó „kiegészítő képzést”. Ezt követően a 2022/2023 tanévtől érvénybe lépő változásokat, illetve a zenetanár képzés legújabb folyamatát ismerhette meg a közönség. Török Ágnes részletesen kitért a zenei tantárgyak képzésének megváltozott folyamataira, mely szerkezetében nagyon hasonlít a jelenlegi képzésre. A változások a belső felvételi vizsga után felvehető második hangszeres szakirány lehetőségét, a társhangszer módszertan bevezetését, és a zeneművésztanári oklevél megszerzéséhez szükséges bemeneti feltételek változásait jelentik. Az új tanárképzés felmenőrendszerben fog érvénybe lépni, és várhatóan szakmai színvonala töretlen maradhat.

„Adjunk hálát az Úristennek, hogy közénk küldött egy szeráfot”

„Van nékem tenálad kezesem” címmel **Arany János** tartott szívhez szóló megemlékező előadást a tavaly elhunyt Tamási László (1954-2021) karnagy emlékezetére. Tamási László Liszt-díjas karnagy, a debreceni és a magyar kórusművészet kiemelkedő egyénisége, a Bárdos Szimpóriumok meghatározó személye és többszörösen meghívott muzsikusa volt, aki a Kölcsey Kórusal emlékezetes pillanatokot szerzett. Az ő emlékére szolt Arany János előadása, aki szóban és kórusfelvételekben emlékezett vissza a szeretett karnagra, a kiváló muzsikusra. Arany János tömören összefoglalta Tamási László pályáját. Először kiemelte azt a 44 esztendei tanári munkát, melyet Debrecen és Nyíregyháza felsőfokú Intézményeiben tucatnyi tantárgy tanáraként végzett, és ehhez szorosban kapcsolódva azt a 44 évnyi karvezetői tevékenységet, melyet nyolc együttes élén végzett. Ebből kimagaslik az a négy évtized, melyet a személyesen alapított Kölcsey Kórus élén töltött el. Karnagy munkásságának hozadéka 38 különféle versenyhelyezés, ebből 11 első díj, 4 karnagy különdíj, külföldi

és hazai versenyeken való részvétel, valamint 65 kortárs magyar – Tóth Péter, Kocsár Miklós, Balassa Sándor, Terényi Ede – kórusmű megszületésének előmozdítása és bemutatása. Szakmai elismerései 12 rangos díj elnyerése, Liszt-díj, Csokonai-díj, Artisjus díjak, KÓTA díjak, valamint 11 CD felvétel készítése és szakmai tisztségek betöltése.

Arany János kezdeményezésére először „*A fényes nap*” kezdetű moldvai népdalt énekelte el a közönség, majd több kórusfelvétel részlet hangzott el Tamási László pályájának egy-egy meghatározó szakaszából. A művek az alábbiak voltak: Daróci Bárdos Tamás: *Himnusz Szent Benedekhez*, Kodály Zoltán: *Semmit ne bánkódjál*, Tóth Péter: *Stabar Mater*, Sebők Péter: *Ave Maria*, Tóth Péter: *Bordal*, Terényi Ede: *Istent dicséritek*, Franz Schubert: *23. Zsoltár* és Heinrich Schütz: *Herr, nun lässest du deinen Diener*. Ez utóbbi szintén a Tamási László által alapított Debreceni Canto Armonico Énekegyüttes felvételében szólalt meg. Arany János előadását sokan hallgatták, akik szoros zenészi és baráti kapcsolatban álltak az elhunyt karnaggyal. Emlékét őrizzük tovább!

A szombat esti kórushangverseny a Szimpózium történetében mindig kiemelkedő eseménynek számított. Idén a Zeneművészeti Kar három kiváló kórusa lépett fel – a Férfikar, a Canticum Novum Kamarakórus és a Bárdos Lajos Leánykar –, valamint átadásra került a Szesztay Zsolt Emlékdíj. A hagyományokhoz híven a hangverseny remek házigazdája Arany János volt, aki érdekes magyarázatokkal és különleges zenetörténeti adalékokkal vezette a műsort. Az esti programot a Bárdos család négy tagja is megtisztelte jelentlétével.

Az első fellépő együttes a **Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának Férfikara** volt, **Végh Mónika** vezényletével. A tizenhat fős férfikar egységes hangzással, kiváló intonációval, érzékeny dinamikával és átélt előadással tolmácsolta műsorát, mely Francis Poulenc és Kodály Zoltán műveiből állt. Poulenc: *Laudes de Saint de Padoue* férfikari ciklusából három tétel hangzott el: O Jesu perpetua lux, O proles Hispaniaes, és Laus Regi plena gaudio. A férfikari remekek közül két Kodály opusz csengett fel, a Petőfi versre komponált *Rabhazának fia*, és a könnyedebb hangvételű *Kit kéne elvenni* kórusmű.

A **Canticum Novum Kamarakórus Török Ágnes** vezetésével igazi zenei csemegével örvendeztette meg a szakmai közönséget: Orbán György három tételes műve, a *Három szász népdal* szólalt meg. A mű 2009-2014 között keletkezett, és az együttes 2018-ban első alkalommal mutatta be. Az erdélyi szász népköltészet Kányádi Sándor fordításában került a kórusműbe, a tételek címe: *A brassói várkapuban*, *Szélfűtta dalocska*, *Látomás*. A rendkívül izgalmas zeneszerzői technikákat ötvöző mű markáns karakterekkel szólalt meg a Canticum Novum előadásában. A mű bámulatosan nehéz zongoraszólomát **Kozma Dávid** magabiztosan uralta, virtuóz interpretációja nagyban hozzájárult az előadás sikeréhez.

A **Bárdos Lajos Leánykar** Petrovics Emil-Ady Endre: *Hervadásor*, és Bárdos Lajos: *Menyecske* kórusművét énekelte. A két mű különböző karakterét mély beleéléssel, hitelesen tolmácsolták az énekesek. A kórust **Végh Mónika** dirigálta, zongorán közreműködött **Váradí Judit**.

A Szimpózium hangversenyének ünnepi eseménye a **Szesztay Zsolt Emlékdíj** átadása volt. Az *Emlékdíjat* Szesztay Zsoltné Tanárnő alapított 2008-ban, melyet a Szolfézs-zeneelmélet és Karvezető tanszék egy kiemelkedő hallgatója nyeri el a tantestület döntése alapján. A díj Bögös Loránd képzőművész kisplasztikájával és egy elismerő Oklevéllel jár. Az idén, Szesztay Tanár úr halálának 15. évfordulója évében, két év kényszerű kihagyás után, 12. alkalommal került sor a díj átadására. Az *Emlékdíj* szövegét Sárosiné Szabó Márta olvasta fel, majd a színpadon került sor az ünnepélyes ceremóniára. A díjat **Benkő Krisztián** nyerte el, aki 2020-ban Ének-zene művésztanár és karvezető művésztanár szakon elsőként kapott diplomát, jelenleg Németországban él. A díjat Szesztay Zsoltné adta át Benkő Krisztiánnak, majd Lakatos Péter dékán, Végh Mónika tanszékvezető asszony és Szabó Márta Tanárnő is gratulációját fejezte ki a nyertesnek.

A koncertet a **Bárdos Lajos Leánykar** és a **Kodály Zoltán Ifjúsági Szimfónikus Zenekar** közös produkciója zárta. Műsoruk Bartók Béla: *Ne menj el*, *Huszárdal*, *Bolyongás*, *Cipósütés* egynemű kari művei voltak kiszzenekari kísérettel, **Nagy Máté** karmester dirigálásával. A kórus betanítói Török Ágnes, Végh Mónika és Nagy Máté, a zenekar felkészülését Antal Barbara, Bogáti-Bokor Orsolya, Dénesi Csaba és Tóth József segítették.

Április 3. vasárnap

A Szimpózium harmadik napján zeneiskolai- és ének-zene tanári szekciós tanácskozásokon vehettek részt a megjelentek. A **zeneiskolai tanári szekción** a szolfézs oktatásban több évtizede használt nagyszerű tankönyvsorozat, a Dobszay László: *Hangok világa* átdolgozási folyamatát mutatták be a munka alkotói: **Kosztándy Réka**, **Petrigán Erzsébet**, **Papp Károlyné**, **Szigetiné Horváth Zsuzsanna**, **Spiegel Marianna** és **Czifruszné Zapotoczy Csilla**. A nagyszabású projekt előzménye egy 2017-ben, az Editio Musica Budapest által kezdeményezett kerekasztal beszélgetés volt, melynek témája a magyar zeneoktatás – azon belül a szolfézsoktatás – aktuális helyzete és a Dobszay kötetek áttekintése, megújítása volt. Ennek eredményeképpen a kiadó úgy döntött, hogy elsőként megújítja az 1-3 kötetet. A szekcióülésen a projekt résztvevői részletesen ismertették az átdolgozás szempontjait, melyek a következők: tartalmi, formai megújulás, színes ábrák és magyarázatok, szöszedet, elméleti összefoglalás a legújabb tantervi követelményekhez, online felület, zenehallgatási anyag beemelése színvonalas hanganyaggal, tematikusan felépített két rész és az útmutató aktualizálása. A munkafolyamat végig

a Dobszay-koncepció megőrzésén alapult, a „maximális egyszerűség, maximális érték” elve mentén. Az 1-3 kötet ismertetése mellett szóba kerültek olyan fontos információk is, mint a digitális online felület tanári és diák változatai, tartalmi változások a népzenei és a műzenei anyagban, és változások a gyakorlati- és készségfejlesztési anyag megjelenésében, feldolgozásában. A tanácskozáson jelen volt Tímár Zsófia, aki munkájával jelentősen hozzájárult az új tankönyvek megszületéséhez. A szekciós ülés létrejöttét Sigray László, a Zenemű Kiadó igazgatója támogatta.

Az **ének-zene tanári szekción Lakner Tamás** előadásában a NAT 2020-as új tankönyvsorozatával ismerkedhettek meg az érdeklődő zene-pedagógusok. A megújuló ének tankönyvek az új kerettantervhez kapcsolódóan jöttek létre. Ehhez különösen fontos volt néhány intézkedés sikeres elfogadtatása: az egyik az 5. osztályos heti énekóraszám egyről kettőre történő növelése, a másik az énekkar védett sávba kerülése. Az 1-4. osztályos tankönyvek továbbra is Rápli Györgyi szerkesztésében kerülnek a gyerekek kezébe. Az 5-8. osztályos könyvek részben megújultak a kerettantervek mentén, így Lakner Tamás a korábbi változatok 40 százalékát hagyta meg a Rápli Györgyi-Szabó Katalin által megírt könyvekből. A 9-12. osztályos tankönyvek teljes mértékben megújultak, részben igazodva a 11-12. osztályos művészetek közti választási lehetőséghez kapcsolódva. Lakner Tamás a már kézbe vehető példányokból – az 5-6. és a 9-10. osztályos könyvekből – hozott példákat, melyeken keresztül bemutatta a munkáját fémjelző rendezőelveket és hangsúlyokat. Az előadásban rámutatott, hogy az ismeretszerzés nem lehet fontosabb az élményforrásnál, a korosztályt az élethelyzetek és életképek mentén érdemes megközelíteni, és ezáltal a zene felé nyitottá tenni.

Zombola Péter bemutatója *Komponálási technikák szintézisei kórusműveimben* címet kapta, melyben a zeneszerző – egyben a Zene-művészeti Kar oktatója – zeneszerzési technikáit villantotta fel kórusfelvételekben, illetve a **Lautitia Vegyeskar** élő előadásában, **Nemes József** vezényletével. Zombola Péter mesterei Kocsár Miklós és Orbán György voltak, akik nagy szakértelemmel és lelkesedéssel irányították a komponistát a vokális műfajok, azon belül is a kórusmuzsika felé. Az előadásban a zeneszerző komponálási műhelytitkaiba engedett bepillantást, így a dallamharmonizálás, a minimalista komponálási technika, a tonális clusterok és a polifon szerkesztés példáira hallhattunk kórusmuzsikát. A Lautitia Vegyeskar Zombola Péter két művét plasztikus eladásban tálaltotta.

A Szimpózium programja a **Szivárvány Gyermekkar** és a **Lautitia Gyermekkar** magas színvonalú, emelkedett hangulatú záróhangversenyével fejeződött be. Mindkét kórus a debreceni Szent Efrém Görögkatolikus Iskola kiváló együttese, számos hazai és nemzetközi elismerés, díj birtokosa. A gyermekkar repertoárját a koncerten többnyire kánonok alkották, melyek több nyelven, szólistákkal és kórusral válto-

kozva előadva, többféle ötletes felállásban csendültek fel. A Cherubini *Szolmizáló kánont* a gyerekek kézjelekkel kísérve énekelték, Szőnyi Erzsébet: *Amerikai biciniumok – Két kicsi madár, Madarak* – műveit tiszta intonációval, Bánkői Gyula: *Kék hajnal, kék gyermekkarát* pontos belépésekkel, egymást hallgatva-muzsikálva énekelték. Karnagyuk, **Deli Gabriella** keze alatt csengő hangon, koncentrálna és örömteli zenéléssel szólalt meg a gyermekkar.

A **Lautitia** kóruscsalád nagy létszámú **Gyermekkara** betöltötte a színpadot, muzsikálásuk, zenei felkészültségük magával ragadta a közönséget. Vezetőjük **Nemes József** színes műsort válogatott össze, melyet oldott hangulatban, szuggesztív interpretációval dirigált. A kórus elsőként Schubert: *Ständchen* kórusművét adta elő, melyben a szólisták a kórus énekesei – Hajós Boróka, Mező Dorottya és Seszták Dóra – voltak, zongorakísérője Urbán Janka. Kodály Zoltán: *Lengyel László* opusza színpadi dramaturgiával, a fiúk-lányok telt és energikus párbeszédében szólalt meg. Josu Elberdin: *Salve Reginája* éteri hangzással, végül Stephen Hatfield: *Las amarillas* mexikói népdala temperamentumos dinamikával, izgalmas ritmustaps kíséretével egészen különleges zárószáma volt a koncertnek.

A Szimpóziium végén Végh Mónika tanszékvezető megköszönte az előadók, kóruskarnagyok, énekesek közreműködését, valamint a háttérben dolgozók áldozatos munkáját: Ádám Katalin, Végh Kálmánné, Szenes Tamás, Kalló Dániel, Tóth Imre és Simon Balázs.

A rendezvény támogatói voltak az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alap és a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete.

A Szimpóziium rendezői remélhetőleg két év múlva újra várják az énekzene, szolfézs, zeneelmélet és karvezető tanárokat, hallgatókat és a kórusmuzsika lelkes kedvelőit!

FOTÓ: SZENES TAMÁS

S. Szabó Márta

Dr. Kutnyászy Csaba

Spiegel Marianna

Szent Efrém kórus, Bubnó Tamás

Végh Mónika szolfézs-zeneelmélet órát tartott

Papp Károlyné

FOTÓK: SZENES TAMÁS

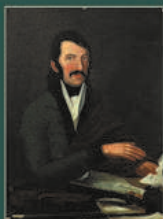

Czifruszné
Zapoteczky Csilla

MAGYAR ZENETÖRTÉNETI KÉRDÉSEK
LAVOTTÁN INNEN ÉS TUL...

Zenatudományi konferencia
Sátoraljaújhely - Tállya
2022. szeptember 29 - október 1.

Díszvendég a 75. esztendő
Szabó Dénes
a Nemzet Művésze címmel kitüntetett,
Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas
zenepedagógus, kórusvezető

Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány
Lavotta János Művészeti Iskola
Sátoraljaújhely Város Önkormányzata
Tállya Község Önkormányzata
Szeptán Alapítvány

Tisztelettel meghívja Önt a
XIII. ZEMPLENI
ZENETUDOMÁNYI KONFERENCIÁRA.

Program:

Szeptember 29. 18:00 - Városfőzsa díszterme, Sátoraljaújhely

CANTEMUS Gyermekkar hangversenye
Vezető: Szabó Dénes

30. 09:30 - Megnyitó a Városháza dísztermében
Köszöntőt mond **Danko Dénes** alpolgármester

09:45 - **Lavotta János-díj 2022. évi átadása**

Moderátor: Fehérné Sulyok Éva

10:00 - **Szeccsödi Ferenc:**

*Legendás szegedi muzsikások
- 90 éve született KATÉ ISTVÁN -*

10:25 - **Tusnady László:**

Arany János és Kodály Zoltán nyelvtudója

10:50

- kávészünet -

11:00 - **Itzészé Kovendi Kata:**

Egy zenepedagógus hagyatékja - a feladatok és tapasztalatai

11:25 - **Fehér Áva:**

A zene, mint emlékeztető médium

11:50 - **Gombos László:**

*Lavotta János hegedője,
Vendis hangszerének a 19. századból*

12:25

- ebéd a Spaten Étteremben -

14:00 - **Radics Éva:**

Muzsikák Talács Jenő életéből és műveiből

14:25 - **Kelemen Éva:**

*Egy ismeretlen életmű:
Vécsey Jenő (1909-1966) zeneszerzői pályaképe*

14:50

- kávészünet -

15:00 - **Kassai István:**

Emlékeim Béni Ferencről

15:30 - **Szilvári Károly:**

Brahms Magyar táncok és a magyar hangverseny

16:30 - J. Brahms: Magyar táncok - beharangozó

Elek Szilvia és Kassai István
négykezes hangversenye

18:00

- vacsora a Spaten Étteremben

19:00

- pincelátogatás

Október 01. 10:00 - Konferencia folytatása Tállyán a
Mailöbs-kastélyban

Köszöntőt mond **Serfőző Szabolcs** polgármester

10:15 - **Dombóvári János:**

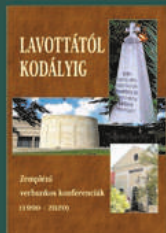
Lavotta-nemzetiség és a műveltség

10:40 - Hangversennyel emlékezünk a Zenei Világnapra

Közreműködnek: **Dombóvári János** (hegedű, brácsa)
Bojti Eszter (zongora)
Novák-Tóth Györgyi (hegedű)

11:30 - Lavotta János sírjának, valamint dombor-
művének megkoszorúzása

12:30 - Bücsüebéd

Emlékezés Szesztay Zsoltra

Szesztay Zsolt (1935-2007)

2022. szeptember hatodika Szesztay Zsolt halálának 15. évfordulója.

Ebből az alkalomból készült ez a megemlékezés, melyet egykori tanítványaként, kollégájaként, majd tisztségének, a Debreceni Egyetem Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszék vezetői posztjának örököséként tisztelettel és örömmel állítottam össze.

Szesztay Zsolt 1974-től 2007-ig folytatta zenei tevékenységét Debrecenben. Személyiségének, valamint szakmai elképzeléseinek, elveinek hatása a mai napig erőteljesen jelen van a debreceni zenei intézmények – a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara – és a város életében. Ez köszönhető egyfelől a mindannyiunknak példát mutató tanári és karnagy munkájának, emberséges és következetes pedagógiai hozzáállásának. Másfelől sokat tettek ezért emlékezetének és a ránk maradt szakmai hagyományoknak őrzői – Szesztay Zsoltné és S. Szabó Márta –, akik a mai napig odaadóan gondozzák emlékét. Teszik ezt többféle módon.

Szesztay Zsolt felesége három díjat alapított Szesztay-díj elnevezéssel: alapfokon az Országos Zeneiskolai Szolfézsverseny kiemelkedő teljesítményt nyújtó felkészítő tanárának adhatják át, felsőfokon évente egy alkalommal Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszékünk legkiválóbb hallgatója kaphatja meg a Bárdos Szimpózium díszhangversenyén, valamint kórusvezetői elismerésként a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyek során a legjobb magyar karnagy részére ítélik oda. (2012-ben én is a karnagy Szesztay-díj büszke tulajdonosává válhattam a Bartók versenyen.)

Szesztay Zsoltné és Végh Mónika
(2012)

A Zeneművészeti Kar szintén nagy gondot fordít Szesztay Zsolt emlékezetének megőrzésére. S. Szabó Márta, akit ő maga jelölt ki utódjául, 2000-2020-ig irányította a Szolfézs-Zeneelmélet Tanszéket és ez idő alatt folytatta a Tanár Úr által életre hívott Bárdos Szimpózium megszervezését és lebonyolítását, annak kialakult hagyományait szem előtt tartva. Közbenjárásának köszönhető, hogy a Zeneművészeti Kar azon terme, ahol Szesztay Zsolt a legtöbb órát tartotta, immár az ő nevét viseli. A terem az elmúlt szemesztertől kisebb kiállítóteremként is funkcionál; a Bárdos Leánykar régi hazai és külföldi koncertplakátjai díszítik falait.

Igyekszünk követni az általa körvonalazott pedagógiai koncepciót is, azaz a szolfézs és zeneelmélet tárgyak integrált oktatását, a különféle zene-történeti korszakokat felölelő, elemző szemléletű zeneelmélet tanítást és mindannyian használjuk az általa írt, nagyszerű zenei példákkal illusztrált zeneelmélet jegyzetet a romantikus összhangzattan tanítása során. A szolfézs-, zeneelmélettanár képzésben törekedünk az általa megalapozott magas színvonal megőrzésére, melyet az igényes oktatói munka és az alapos szakmódszertani felkészítés mellett a tanításban és kórusvezetésben való jártasság kialakulását megcélzó, különféle gyakorlati lehetőségek kialakítása biztosít.

Szesztay Zsolt 1935-ben született Nyíregyházán, ahol alapfokú zeneiskolai tanulmányait is végezte. Ezt követően Budapestre került, ahol további zenei ismereteit az Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolában, majd felsőfokú végzettségét a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola – ma Zeneakadémia – Középfokú énektanár- és Karvezetőképző szakán szerezte meg. Tanárainak névsora igen magas színvonalú képzésre utal: Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Deák-Bárdos György, Gárdonyi Zoltán, Ligeti György, Szöllősy András, Szőnyi Erzsébet és Vásárhelyi Zoltán is oktatta őt.

A tanulmányokat követő években, évtizedekben igen sokféle területen folytatott zenei tevékenységet. Tanított éneket alapfokon egy komlói általános iskolában, szolfézszt, zeneelméletet, zeneirodalmat középfokon a pécsi és a debreceni zeneművészeti szakiskolákban. Felsőfokon először a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozatán oktatott 1967–1974-ig, majd a debreceni tagintézményben 1974-től.

Felsőfokú oktatói pályája szépen ívelt felfelé: 1967-ben adjunktus lett, 1975-ben docensi kinevezést kapott, majd 1988-ban főiskolai tanári pozíciót tölthetett be. Emellett 1974-től 2000-ig vezette a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem debreceni tagozatának Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszékét.

Az oktatói munka területén igen sikeres volt, ám a szívéhez legközelebb álló zenei tevékenységet talán a kórusvezetés jelentette. Karnagya volt a komlói és a pécsi Mátyás Király Utcai Általános Iskola gyermekkarának, melyekkel több gyermekszínpadi előadást hozott létre. Előbbivel Kodály Zoltán Hány János című daljátékát tanulták meg, a pécsi gyerekekkel pedig Szőnyi Erzsébet gyermekoperáját, a Makrancos királylányt mutatták be több helyszínen.

Debreceni évei alatt két énekkart irányított: a Maróthi György Pedagóguskórust (1976-1988) és a Bárdos Lajos Leánykart. Utóbbit a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Tagozatának nőikaraként alapította és a több mint harminc éves közös munka során jelentős sikereket értek el. Az együttes 1987-ben vette fel Bárdos Lajos nevét és azóta is ezen a néven működik.

Szesztay Zsolt itthon és külföldön is ismert és elismert, kiváló együttes fejlesztette a Bárdos Leánykart. Közös működésük idején a megszámlálhatatlan koncert mellett 35 hazai és nemzetközi kórusversenyen és fesztiválon vettek részt, melyek alkalmával a kórus négy nagydíjban, tizenöt első, tíz második, két harmadik díjban részesült, valamint 18 különdíj birtokosává vált. A versenyeken kívül tíz európai országban volt vendégszereplésük: jártak többek között Franciaországban, Lengyelországban, számos alkalommal versenyeztek és koncerteztek Olaszországban, Csehországban, Szlovákiában és Erdélyben.

Az együttes repertoárját a reneszánsztól napjainkig terjedő időszak főként a cappella nőikari irodalma képezte. Kodály Zoltán és Bartók Béla valamennyi egyneműkari művét énekelték. Mindezek mellett karnagyuk egyik fő célja a kortárs zene felkarolása volt, rengeteget tett annak népszerűsítése és terjesztése érdekében. 1975 és 2007 között összesen 42 kompozíció ősbemutatóját említhetjük a következő magyar zeneszerzőktől: Balassa Sándor, Bárdos Lajos, Bozay Attila, Csenki Imre, Dragony Tímea, Karai József, Lendvay Kamilló, Mohay Miklós, Muraközy Tibor, Ribáry Antal, Soproni József, Szigeti István, Szőnyi Erzsébet és Szűcs Lajos. Ezen kívül több külföldi komponista – például Patrick, Burgan, Pekka Kostiaien, Andrzej, Koszewski, Józef Swider, Veljo Tormis – kórusművének magyarországi bemutatója is Szesztay Zsolt nevéhez fűződik.

A Bárdos Leánykar (2003)

Szesztay Zsolt a tanítás és a kórusvezetés mellett más módokon is gazdagította a hazai zenei életet. Rangos fórumokon tartott előadásokat magyar, angol és német nyelven, 1979-től az Országos Kodály Zoltán Szolfézs- és Népdaléneklési versenyek elnöke lett, részt vett a zeneiskolai és zeneművészeti szakközépiskolai tantervek revízióiban, valamint számos alkalommal volt hazai és nemzetközi kórusversenyek zsűritagja.

Szerteágazó és kiváló művészi-tanári munkája elismeréseként sok kitüntetésben részesült, melyek közül legrangosabb a 2002-ben neki ítélte Liszt Ferenc-díj.

Szesztay Zsoltot lehetőségem volt tanárként, karnagyként és emberként is elég közelről megismerni, hiszen hivatalosan tíz éven keresztül a tanítványa voltam közép- és felsőfokon, majd tanulmányaim befejezése után is szoros kapcsolatban maradtunk. Azon túl, hogy jobb főtárgytanárt, kiválóbb kórusvezetői mintát nem kívánhattam volna, sokkal többet adott nekem. Kiváló, mindig felkészült tanárom volt, értékeléseiben igen szigorú, de igazságos. A szolfézs-zeneelmélet tárgyakhoz, valamint a női-kari irodalomhoz kapcsolódó repertoárom jelentős részét az ő segítségével ismertem meg, és úgy gondolom, hogy alapos szakmai felkészültséggel távozhattam az egyetemről pályám kezdetén.

Egészen fiatalon, 14 éves koromban, édesanyám kíséretében találkoztam vele először; egyéni meghallgatáson fogadott a mai Zeneművészeti karon, hogy megállapítsa, alkalmas vagyok-e a zeneművészeti szakközépiskolai tanulmányok megkezdésére. Bár akkor én úgy éreztem, hogy rosszul teljesítek, ő biztatott és egy egész életpálya lehetőségét vázolta fel számomra Debrecenben. Igaza lett. És amíg tanárként felelős volt értem, mindvégig támogatott, ha elbizonytalanodtam, átsegített a nehézségeken. Nagyszerű lehetőségeket kaptam tőle. Amikor egyetemi hallgatóként a Bárdos Leánykarnál gyakorlatoztam, komoly koncerteken, sőt külföldi versenyen is engedett vezényelni. Óriási megtiszteltetés volt ez akkor. A tanulmányaim befejezése után sem engedte el a kezem, hívott a nyíregyházi, majd a debreceni kórusommal koncertezni, önálló műsort adhattunk a Bárdos Szimpózium nyitó hangversenyén, melyet ma már az ő emlékére rendezünk. Budapesti koncert- és versenylehetőséget is ajánlott, sőt segített az utazás lebonyolításában.

Mindezek csak töredékei a vele kapcsolatos hálás emlékeimnek és tudom, hogy nagyon sok egykori tanszaktársam hasonlóan gondol vissza rá. Miután számomra talán a középiskolai évek voltak a legkedvesebbek – ahol zenei és emberi szempontból egyaránt kiváló szolfézs csoportban, komoly, de egyre oldottabb légkörben dolgozhattam együtt tanár úrral –, megkértem akkori társaimat, hogy emlékezzenek velem. Írásom végén az ő soraikat olvashatják.

Fűri Anna:

Szesztay tanár úrról sok emlékem van. Ami először eszembe jut, az a szigorú tekintete, nyilvánvalóan tartottunk tőle eleinte, különösen annak tudatá-

ban, hogy ő vezette a főiskolán a szolfézs tanszéket. Aztán a módszeressége, amivel elérte, hogy észrevétlenül kinyílt a fülünk és egyre komplexebb harmóniák meghallására, illetve produkálására voltunk képesek, egyre nehezebb ének-zongorás feladatokat oldottunk meg, gazdagodott a stílusismeretünk stb., hosszú a sor. Nem jut eszembe semmi, ami arra emlékeztetne, hogy ne értettem volna valamit, ami annak volt köszönhető, hogy kis lépésekre lebontva tanította a zeneelméletet és fejlesztette készség szintre a zenei képességeinket.

Mindezek mellett pedig azt is értette, hogy egy kamaszlányban olyan dolgok is lejátszódnak, amik nem illeszkednek sem a tananyaghoz, sem az ideális szolfézs szakos tanuló képéhez. A szigorú, módszeres tanár mögött rejtőző emberi oldalát egy történet szemlélteti a legjobban: 17 évesek voltunk, amikor forgalomba került egy film a 60-as évek beat-hippi korszakának egyik meghatározó amerikai zenekaráról. Debrecenben a Hungária moziban játszották ezt a filmet, az időpont ütközött a szolfézs óráival. Hosszas vívódás után az egyenes utat választottuk, elmondtuk tanár úrnak, hogy mi ezt a filmet nagyon szeretnénk megnézni, de ez csak úgy lehetséges, ha az egyik szolfézsóráról hamarabb elenged minket. Kicsit hallgatott, aztán azt mondta: „Ha ez nektek fontos, akkor nézzétek meg.” Az a film mérföldkövet, sőt talán fordulópontot jelentett a zenei „evolúciómban”, többek között ennek köszönhetem, hogy a klasszikus zenei, karvezető diplomám mellett a jazzének szakot is elvégeztem. Jelenleg a kecskeméti Kodály Intézetben tanítok, doktori tanulmányaimat idén júniusban fejeztem be.

Mesterné Sándor Tímea, az Egri Farkas Ferenc Zeneiskola szolfézs tanára, karvezetője 1996 óta, 10 éve tanszakvezető:

1988 szeptemberében kerültem Debrecenbe a Zeneművészeti Szakközépiskolába, hét év hegedű- és fél év zongoratanulás után. Mondanom sem kell, mennyire le voltam maradva a csoporttársaimtól a zongoratudással, mind az összhangzattan, mind az ének-zongorás feladatok terén. Arra emlékszem, hogy borzasztóan izgultam, ha ki kellett ülnöm a zongorához, amikor Tanár Úr összhangzattan példát diktált. Nehéz folyamat volt, de végül a segítségével igen alaposan sikerült elsajátítanom a zeneelméleti anyagokat. A főiskolán nagyon szerettem a leánykarában énekelni, nagy motivációt adott, és hihetetlenül hálás vagyok azért, hogy megnyitotta számomra a világot, hiszen rengeteget utaztunk Európa országaiba. Tekintve, hogy lemaradással kezdtem nála zenei tanulmányaimat, biztosan próbára tettem a türelmém. Ha így is volt, nem számít, mert végül nagyon szeretetteljes kapcsolat alakult ki közöttünk.

Szesztay Zsuzsa:

Tanár és apa egy személyben – nekünk bevált
Abban a szokatlan és szerencsés helyzetben voltam 4 évig, hogy a szolfézs-zeneelmélet tárgyakat édesapám tanította nekem. Érdekes situáció volt, és külső szemmel bizonyára sok buktatót is tartogathat egy ilyen helyzet.

De nekem első pillanattól fogva természetes volt. Apa mindig komolyan, pontosan, de jókedvűen jelent meg egyik legkedvesebb csoportja óráin. Engem ugyanúgy kezel, mint a többieket, egyszer sem mondta, hogy „látnyom”. Számomra azokban az órákban Tanár volt, és próbáltam a lehető legjobban teljesíteni. Kedvenc része az óráinak a zeneelmélet példák zongorázása volt, amit zongora főtárgyasként könnyedén és örömmel teljesítettem. A Szakközépiskolában eltöltött évek komolyan megalapozták szakmai életemet, melyet az ELTE TÓK Ének-zenei Tanszékén és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen folytatok.

Walter Judit, a budapesti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és ZAMI énektanára, a Magyar Rádió Gyermekkorúsának betanító karnagya:

Szesztay Tanár Úr a szó legnemesebb értelmében véve mesterem volt. Nagyon gyenge alapokkal érkeztem a szakközépiskolába: kezdetben alig tudtam követni az órák menetét, a házi feladatként kapott gyakorlatokat a sok-sok óra gyakorlás ellenére is csak közepes szinten tudtam teljesíteni. Tanár Úr mindig szigorúan értékelt, de soha, egyetlen szóval sem bántott meg, nem érzékeltette, mennyi gond van velem. Szépen lassan, a rá jellemző következetességgel, igényességgel, szeretettel és humorral vezetett az úton, amelyen egyre több és több sikerélmény ért. Máig hálás vagyok neki azért, hogy nem engedte el a kezemet, hogy esélyt adott a fejlődésre és hogy elindított ezen a pályán.

A megemlékezést írta és összeállította Végh Mónika, a Debreceni Egyetem Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszék vezető tanára.

Tisztelgés a 100 éve született Frank Oszkár sírjánál a Megyeri temetőben

Tanítványok és kollégák egy kis csapata emlékezett a 100 éve született Frank Oszkár zenepedagógusra, zeneíróra, zeneszerzőre a tisztelgés virágaival, koszorúival. Várhegyi Fanni Gluck: Boldog lelkek tánca c. művét szólaltatta meg fuvolán, a közös éneklés pedig J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek korál dallama és az „Erdő mellett estvéledtem” c. népdal volt. Majd felidéztük Tanár Úrral kapcsolatos emlékeinket.

Kedves kollégák, tanítványok, barátok, ismerősök!

Abból az alkalomból jöttünk össze, hogy éppen ma lenne 100 éves Frank Oszkár tanár úr.

Oszkár bácsi majdnem megérte a 97. évét, 2019. július 6-án távozott a Földről. Tanár Úr olyan szerencsés adottságokkal született, – derűs,

kiegyensúlyozott, jóhumorú, barátságos ember volt – , hogy elmondhatjuk, mindenki szerette, akár tanítványról, akár kollégáról van szó.

Én 1993–1996 között tanulhattam Frank Oszkártól zeneszerzést a Continuo Zeneiskolában.

1996 tavaszán Oszkár bácsit nagy bánat érte, akkor halt meg húsvétkor kedves felesége, Mancsi néni. Itt lehettem az Ő temetésén is. Ezután Tanár Úr még 23 évig élt egyedül, talpon tudott maradni, lelkesen tanított, könyveket írt. Úgy érezte, hogy nagyon szívesen tartózkodik a fiatalok között, ezáltal mindig életörömet kap, örül, hogy átadhatja a tudását a fiatalabb generációknak.

„A tanítást folytatom, amíg mozogni tudok, úgy látszik, nem tudom abbahagyni” – mondta a 80. születésnapja körül. És valóban, egész idős koráig tanított, még akkor is volt nála tanítvány, amikor már nagyon nehezen bírta megmozdulni. Egyik gondozónőjét pl. zongorázni tanította Bartók: Mikrokozmoszának kis darabjain keresztül. Nagyon szívesen játszott (gombfoci, sakk, bridge). Amikor a zeneművekkel ismerkedett, elemzett, úgy nevezte a folyamatot, hogy érdeklí a „bogarászás”, mindig a zeneművekből indult ki. Izgatta, hogyan juthatunk el Beethoven harmóniavilágától egészen a bartóki hangzásig. Megalkotta a „Romantikus zene műhelytitkai” c. sorozatát, melynek keretében Schubert, Chopin, Liszt, Debussy előremutató hangzásvilágával ismertette meg olvasóit.

Mivel Ő kíváncsi volt ezekre a zenei jelenségekre, nagy lelkesen vetette bele magát ezek felfedezésébe. Ahogy teltek az évek, egyre inkább látta, hogy szűk réteg lesz az, aki az ilyen szakkönyvek iránt érdeklődik. Sokáig tartotta fiókjában a „Hangzó zeneelmélet II.” kéziratát, amely a romantikus összhangzattannal foglalkozik. Amikor úgy érezte, hogy már nem szeretne rajta változtatni, kért, hogy segítsék kiadót találni a megjelenéshez. Dr. S. Szabó Márta révén a fiatal Mike Ádám volt az, aki vállalkozott, hogy a Főnix Zeneműhely gondozásában kiadásra bocsátsa a könyvet. Ez volt az utolsó munka, amely életében az olvasók elé kerülhetett. A „Hangzó zeneelmélet I.” a klasszikus összhangzattan tankönyve, ennek alapján sok fiatal sajátította el a zeneelmélet alapvető ismereteit.

Frank Oszkár a Zeneakadémián zeneszerzésből diplomázott, Szabó Ferenc tanítványaként. Fennmaradt néhány zeneműve fiatalabb korából, de később már inkább zeneelméleti könyvek írásával foglalkozott és tudomásom szerint újabb alkotásai nem születtek.

Október 15-én egy konferenciával tisztelgünk Frank Oszkár előtt születésének 100. évfordulóján, mely után rövid koncertet is tartunk Tanár Úr darabjaiból. Oszkár bácsi még Miskolcon tanította Eötvös Pétert, aki kérésre – több tanítvány írta le gondolatait – köszöntőt küldött a 90. és 95. születésnapra is, melyek a Parlando-ban jelenhettek meg. „Jó talajba hullott a mag, melyet elvetettél” fogalmazott a híres komponista. Példa volt Eötvös számára, hogy támogatni kell a fiatalságot, tovább kell adni a tudást a fiatalabb generációknak.

Frank Oszkár zenepedagógiai tevékenységét többször is elismerték, csak a közelmúlt díjait említem:

1997 Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskereszt

2006 Weiner Leó Zenepedagógiai Díj

2018 MMA Zenepedagógiai Díj

Emlékezésemet hadd zárjam egy régi tanítvány mondataival. Drotár Gabriellát még a miskolci konziban tanította Oszkár bácsi.

„A tanulást, gyakorlást, Nála nem éreztük tehernek. Egy család voltunk a zene megismerésének, megértésének folyamatában” így ragadta meg a lényegét Gabriella.

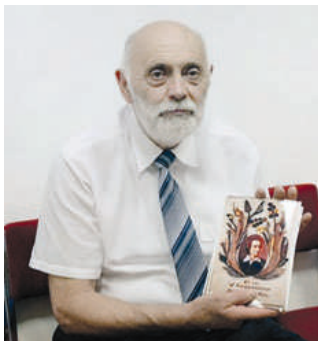
Bízunk benne, hogy még hosszú időn keresztül élni fog Oszkár bácsi szellemisége az általa a tanítványainak átadott tudás révén!

Nem felejtjük el Tanár Urat!

Szendi Ágnes
zongoratanár, zeneszerző

(Elhangzott 2022. augusztus 24-én Budapesten, a Megyeri temetőben Frank Oszkár sírjánál.)

Emlékezés Schmidt Sándor fafaragó, népi iparművészre

„A költészet napján”

Schmidt Sándor, Kapoli Antal Emlékdíjas fafaragó, a Népművészet Mestere, a Magyar Kodály Társaság – Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportjának alapító tagja 2022. január 22-én fejezte be művészi pályafutását. Fájó szívvel búcsúzunk a baráttól, az egykori munkatárstól, akinek életére a művészet szeretete, és annak szinte erő felett való művelése volt jellemző.

1942-ben Huszton született, azon a településen, melyhez Kölcsey gondolatai fűződnek: „Hass, alkoss, gyarapíts, s a haza fényre derül!”. Sándor ezt a gyönyörű parancsot már csak a csonka Magyarországon tudta megvalósítani, hiszen a történelem viharai a családot erre a csodás beregi tájra sodorták, melynek népéhez, kultúrájához haláláig hű maradt. Vásárosnamény jelentette a boldog gyermekkort, az iskolás éveket, a szerelmet, a sportbeli aktivitást, a néprajz felé vonzódást Babus Jolán tanárnő /etnográfus/ hatására.

Élete a művészetben teljesedett ki. Kapott szemet, mely nyitva állt a szép meglátására, érzékeny lelket, és annak kifejezésére, láttatására alkalmas tehetséges kezet. 1972-ben szerveződött a sárospataki fafaragó tábor, melynek alapító tagja volt. A Népi Iparművészeti Tanács neves szakembereinek biztatására élete részévé vált a fafaragás. 1973-ban megszervezte a vásárosnaményi fafaragó tábort a művelődési házban, melyet harminc éven át vezetett. 1983-tól önálló népi iparművészként tevékenykedett. 1996-ban a tábor alkotásaiból Vásárosnamény – Vitkán Fafaragó Galéria létesült. Schmidt Sándor alkotásai megtalálhatók intézményekben, közterületeken az országban és külföldön is Franciaországtól Japánig.

A közéletben is jelentős szerepet vállalt, 16 éven keresztül volt a város önkormányzatában képviselőtestületi tag. A fafaragáson kívül más

művészeti ágakban is tevékenykedett. Több évtizedig énekelt a Vásárosnaményi Liszt Ferenc Kórusban. Alapító tagja volt a Bessenyei György Irodalmi és Művelődési Társaságnak is. A Magyar Kodály Társaság szabolcsi tagcsoportja elnökségében éveken át aktívan tevékenykedett. 1994-ben a „pesti kodályosoknak” szervezett megyejárás egyik szervezője, irányítója volt. Szokolay Sándor Kossuth – díjas zeneszerző köszönő levelében többek között ezeket írta Schmidt Sándornak: „A Magyar Kodály Társaság és a magam nevében szívből köszönjük, hogy körutunkat élménnyel telítve tette. ...Tarpa, Csaroda, Tákos, Vásárosnamény élménye bizonyítja: Van még lelke Árpád nemzetének! Kodály Szellemét Önök éltetik...”

Szép emlékei közé tartoztak a Kodály Társaság rendezvényein azon személyiségekkel való találkozásai, akik részére Ő faragott ajándékot: pl. ifj. Bartók Béla, Szőnyi Erzsébet, Bárdos Lajos, Tarcai Zoltán, Szabó Dénes és a Cantemus Kóruscsalád.

Munkásságáért számos társadalmi és szakmai elismerést kapott.

Kiállításait neves szakemberek méltatták, többek között Jankovics Marcell filmrendező, Dr. Andrásfalvy Bertalan és Dr. Füzes Endre néprajzkutatók.

Az Úr a Magyar Kultúra Napján, a Himnusz születésnapján kéret viszsza életét. „Isten áldd meg a magyart!” – írta Kölcsey a nemzet himnuszában. Sándorra ez igaz volt, mert egy gazdagon megáldott embert, barátot veszítettünk el, egy kivételes látással és tehetséggel megáldott alkotó életet.

Sánta Miklósné

„Élet-ének” „Örvendjetez az Úrban, ismét mondom: örvendjetez” /Fil 4./”

BUDAPEST, MARGIT KÖRÚT 64/b – *BÁRDOS LAJOS koszorúzás október 1-én*

Bárdos Lajos születésnapja véletlen folytán egybeesik a Zenei Világnap nemzetközi dátumával. Kettős öröm ezen a hagyományos összejövetelen a családi hangulat részesévé válni. A forgatókönyv mindig azonos: az ünnepség a belső udvaron kezdődik, ahol szinte körbefonja a társaságot a hosszú évek során kinőtt csodálatos buja zöldnövényzet. A háziasszony a Bárdos Társaság elnöke, 35 éve a fő motorja dr. Márkusné Natter-Nád Klára, aki szívéllyességével és közvetlenségével vezeti az eseményt. A családot *Bárdos Ágota*, Amerikából *Dénes egyik lányával* és *egy unokával képviselte, valamint Beáta*. Néhány unokatestvér is eljött, Budapesten csak négyen élnek, de egyre fogyatkoznak – erről Ágota beszélt nekem. Hagyomány az is, hogy mindig hallhatunk élő kórusmuzsikát, idén a Városmajori templom Bárdos Lajos Kórusa Fekete Andrea vezényletével emelte az emlékezés hangulatát. Ezután a ház falán elhelyezték a koszorúkat. Mindig van közös éneklés, bármennyire is zajos a környezet ez sosem maradhat el. Először Fekete Andrea egy Mária éneket énekelt (Ezer veszélyben Szűz Anyám, te védj meg engemet). Ezt követte a Himnusz, majd *Tardy László* belekezdett a *Nyújtsd ki mennyből* kezdetű dalba, melybe a jelenlévők is bekapcsolódtak.

B. Horváth Andrea

dr. Márkusné Natter-Nád Klára

dr. Tardy László

Fekete Andrea, mögötte Bárdos Dénes és Bárdos Ágota

A Bárdos Társaság idén *ünnepli* megalakulásának 35. évfordulóját. Ebből az alkalomból a Zeneakadémia Kupolatermében tartottak ünnepi hangversenyt november 18-án.

*Köszönetet mondunk mindazoknak
akik az elmúlt évi személyi adójuk 1%-át
Társaságunknak juttatták.
Tisztelettel kérjük a Magyar Kodály Társaság
tagjait, barátait és pártolóit,
hogy jövedelemadójuk 1%-ával a továbbiakban
is támogassák Társaságunk munkáját.
Az elmaradt tagdíjat szíveskedjenek
a Társaság működésének érdekében befizetni.*

Adószámunk: 19040437-1-42

Kodály+ Kamaraest és könyvbemutató a Szervátiusz Szalonban

Szervátiusz Szalon – Buda központjából, arrafelé *tiszták, hősök, szentek* útján jut el a látogató: Apor Vilmosról, Márton Áronról nevezett közterek, jobbra nem messze Mindszenty József tér, tovább a Gazdagrét felé Szent Pio atya tér... Innen már csak pár lépés a Szervátiusz Alapítvány otthona, amely olykor megnyitja Szervátiusz Tibor fafaragásaival ékes szalonját a művészetrajongók előtt.

2022. november 18-án az Alapítvány a zene és a képzőművészet rajongóit várta, Kodály Zoltán születésének közelgő 140. évfordulójára készülve, és a négy esztendeje eltávozott Szervátiusz Tibor művészetéről szóló könyv bemutatójára. A rendezvény a *Kodály plusz* nevet kapta, az est második részében megszólaló programján Kodályén kívül Tóth Péter és Bartók Béla zenéjével. A közreműködő két előadóművész: Hollókőy Huba – hegedűn, és Onczay Zoltán – gordonkán, ritkán hallható művek megszólaltatására vállalkozott.

Az első műsorszám, Kodály Zoltán 1913–1914-ben komponált *Duója* voltaképpen háromtételes, nagyformátumú szonáta, a zeneszerző életművében egészen kivételes színekkel, eszköztárral, legnagyobb műveihez fogható súllyal és tartalmi komplexitással. Béke és konfliktus, idill és zaklatottság, kétségbeesés és megnyugvás ellentétei maradéktalanul érvényesültek a kiváló előadásban, pontosabban szólva, a két kiváló muzsikusz ilyen érzelmi szélsőségekben, és meggyőzően értelmezte-közvetítette ezt a hagyományosan többféleképpen magyarázott kompozíciót.

A meghívón „meglepetés-darabként” jelzett mű Tóth Péter *Cyrano de Bergerac utolsó levele* című, szóló gordonkára 2002-ben írott kompozíciója volt – a zeneszerző egyik nyilatkozatából tudjuk, hogy e képzelt Cyrano-vallomás mellett foglalkoztatja őt Roxane nézőpontja is. A cselló hagyományosan a férfi-vágyódás hangszere (talán Molnár Antal

fogalmazott ilyesféleképp); Tóth Péter darabjának *beszéd*es hanglejtése és szabadsága, romantikus-szenvedélyes hangja, agitatív hevessége a csúcspontokon, majd pedig lemondó elcsendesedése a zárathoz közeledve, Onczay Zoltán gordonkajátékában, magával sodorhatta a bármely nézőpontú hallgatót.

A hangverseny befejező száma egy sorozat Bartók-duó volt, zongoraművekből készült izgalmas és virtuóz hegedű-cselló-átiratok sora. Habár az átíró személyét a darabot bekonferáló Onczay Zoltán homályban hagyta, az öttételes ciklus – szinte egy önálló Bartók-opus – Hollókőy és Onczay kettősében nagy és megérdemelt sikert aratott.

A zenei műsort pódiumbeszélgetés követte, amikor a Szalon háziaszszonya, Szervátiusz Klára faggatta a két fiatal muzsikust indulásáról és eddigi pályafutásáról, meg az előadóművészet titkairól. Az est nem zárult le: a hivatalos rész után baráti együttlétben folytatódott.

Még a zenei program előtt került sor a Szervátiusz Tibor művészetének szentelt cikkgyűjtemény bemutatójára, két tételben. Csűrös Csilla rádiós szerkesztő felolvasta a kötet élére szánt esszéjét: *Harcban a kizökönt idővel*, a művésznek szavakkal és műalkotásokban megfogalmazott elköteleződéseiről. Utána a kötetet szerkesztőként is jegyző Szervátiusz Klárától hallhattuk az utószót, a feleség vallomását kettejük kapcsolatáról: *Mindörökké szerelem*, áthallásban a kiadvány címével, nem különben Szervátiusz Tibor művészetének új meg új formában visszatérő jelképevel: *Nap és Hold szerelme*. (Egyik megfogalmazása látható a könyv címdoldalán.)

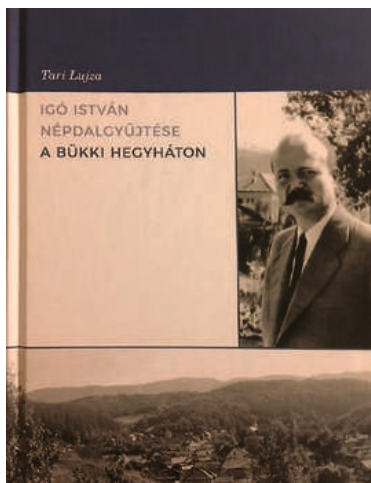
A kötet egyébként tíz rövidebb lélegzetű, ám nagyon is mélyre hatoló írást közöl: alkotói önvallomást, a szóbrásról szóló méltatást, vele készült beszélgetést, meg egy sor gondosan válogatott reprodukciót, bepillantást engedve Szervátiusz Tibor alkotói világába. A további szerzők, elemzők, beszélgetőtársak: Bartis Ferenc, Losonci Miklós, Rockenbauer Zoltán, Sándor András, Szervátiusz (Babiczy) Klára.

Ha belelapozunk a kötetbe, mindjárt szembeötlik Szervátiusz Tibor és Kodály Zoltán gondolkodás- és látásmódjának számos kapcsolódási pontja, nem egyszer közössége, folklórnyelvben, problémaérzékenységben, témaválasztásban: a Biblia és Erdély, István király és a Boldogasszony; Petőfi, Móricz, Bartók és Ady; Trianon, 1956, magyar lélek és *tépett hazánkért égő* aggodalom.

Szervátiusz és Kodály – kettejüket együtt szemlélni: ez az a *többslet*, amellyel a Szervátiusz Szalon megajándékozta közönségét, első évadának utolsó estéjén.

Köteles György

Igó István: Bükki Hegyháton

2022 augusztusában Nekézsenyben volt a könyvbemutató, melyen a könyv szerkesztője dr. Miháltzné dr. Tari Lujza is részt vett.

Tisztelt Polgármester Asszony, tisztelt Igó Lenke és az Igó család többi tagja, tisztelt vendégek, kedves nekézsenyiek!

Nem ismertem személyesen Igó Istvánt, akiről most itt a bemutató előtt is sok új dolgot tudtam meg. Lánya, Igó Lenke kérésére azonban ennek ellenére rögtön vállalkoztam a – így mondom, ahogy itt mindenkitől hallottam – Pista bácsi által gyűjtött népdalok kiadásra előkészítésére. Ez még 2018 májusában tör-

tént, s tájékoztatott, hogy szeretné a gyűjtést édesapja születésének 100 éves évfordulójára, 2020-ra megjelentetni.

Ilyen felkérésre válaszul más esetben az, hogy előbb látnom kell magát a gyűjteményt, megfelelő-e a színvonala a kiadásra. Ebben az esetben erre nem volt szükség. A kérést Lenke, nemcsak mint Igó István leánya, hanem, mint idehaza és külföldön egyaránt megbecsült, Apáczai-Csere János díjas kiváló zenei szakember, a kodályi zenepedagógia egyik jeles képviselője közvetítette, akit szakmai vonalon régóta jól ismerem. A felkéréssel egyben a helybeli Hagyományörző Népdalkör és Citerazenekar óhaját is közvetítette.

Uj-Tózsza Csabáné
polgármester

Fölvettem a kapcsolatot Uj-Tózsza Csabáné polgármester asszonnyal és Fekete Józsefné Irénkével, akik messzemenően támogatták a kiadás tervét. Ezúton fejezem ki köszönetemet Uj-Tózsza Csabáné polgármester asszonynak, hogy a kiadás anyagi feltételeit az időközben kitört Covid-járvány ellenére megteremtette pályázati forrásokkal. A könyv megjelenése is a járvány miatt került későbbre Igó István 100. születésnapjánál. A támogatásért Nekézseny

Önkormányzatának, az Emberi Erőforrások Minisztériumának és a Nemzeti Kulturális Alapnak mondok mindannyiunk nevében köszönetet.

Három okból is fontosnak tartottam a gyűjtemény szélesebb körben megismertetését. Elsősorban azért, mert Igó Istvánnak, aki munkásságával, erkölcsi magatartásával utat mutató világító fáklója volt a településnek, illő munkássága minden részét megismertetni az ott lakókkal, s például-értékű tevékenységének ezt a részét bemutatni a következő nemzedékeknek.

A másik szempont az volt, hogy a gyönyörű vidéken lévő Nekézseny, Csernely, Lénárdaróc, Nagyvisnyó lakói lokálpatriotizmusa erősödhesse e kötet népdalai által is. Igó István ezekben a falvakban is végzett népdalgyűjtést, így természetesen az ottani népdalok is bekerültek a kiadványba.

Legalább ilyen fontos volt számomra a harmadik, népzene tudományos szempont. Az ugyanis, hogy az említett falvakból Nagyvisnyó kivételével eddig nem volt gyűjtött népzenei anyag az ország legnagyobb, központi népzenei gyűjteményében (korábban Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete, ma Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Központ Zenetudományi Intézet). A gyűjtemény megalapozása, rendszerének kidolgozása Bartók Béla és Kodály Zoltán érdeme, akik évtizedeken át intézményi háttér nélkül, magánemberként végeztek hatalmas munkájukat. Bartók 1924-es *A magyar népdal* című könyvében a történelmi Magyarország zenei dialektusterületeit is meghatározta, s területünk része annak a II. nagy dialektusterületnek, melynek határait Ausztria szélétől, a volt Pozsony megyétől a volt Ung megye széléig húzta meg. Még hangsúlyosabb, hogy a néprajzkutató-nyelvész Vikár Béla Borsod megyében készítette el az első fonográffelvételt a Thomas Edison-féle fonográfal 1896 karácsonyán. Vikár később is többször járt Borsodban és a közeli Heves megyében. Ezen a nagy dialektusterületen kezdte meg népzenei gyűjtéseit s vele népzene kutatói pályáját a Galántán felnőtt Kodály Zoltán, s dolgozott itt a fiatal Bartók Béla is. Jelentős gyűjtéseket végzett Borsod-, Zemplén és Heves megyében a hozzájuk társuló a harmadik neves népzene kutató, Lajtha László is, majd nyomukban többben a II. világháború előtt. A háború után is sok Bükk-vidéki faluban gyűjtöttek népzene t, de Nekézseny és szűkebb környezete valamiképpen sajnos kimaradt. Ezért is jelentős Igó István munkája, mely alapján betekintést nyerhetünk az itteni népdalok világába.

A táj népzene ismerete szempontjából tehát hiánypótló könyv Uj-Tózsza Csabáné szép, értékes köszöntő-ajánlásával és Bánfalvi Lászlóné, a nekézsenyi kiadványok koordinátorának szintén szép és hasznos helytörténeti-táji ismertetésével kezdődik. Ezt az általam írt Előszó, majd Bevezető követi. Ez után az egyes falvak dallam-anyagával ismerkedhet meg az olvasó. A kötetet dalszöveg- és sorszámmutató, irodalomjegyzék és a faksimilék jegyzéke egészíti ki.

A gyűjtemény 250 darab kottát tartalmaz, további 54 szövegváltozatot, s az egyes falvaknál újabb népdal-kezdősorok tájékoztatnak arról, melyik szám alatt találjuk meg a hozzátartozó dallam kottáját. Az adott dallam-ra utalással csökkenteni lehetett a könyv terjedelmét.

Nem volt könnyű dolgom az anyag kiválogatásakor, mert Igó István néha ugyanazokat a népdalokat újból leírta különböző hangjegyfűzetekbe. Sok esetben kellett az általa értett saját utalásait megfejteni. Nehezítette a munkát, hogy sajnos hangfelvétel nem állt rendelkezésre az ellenőrzéshez. A nyelvi dialektust sajnos nem jelölte, de még így is kiválóan a leírásokból az izes helyi nyelvi fordulatok, s a táj egyszerre általános és sajátosan itt jellemző zenei jegyei. Kérdezzük, hogy minden népdalt összegyűjtött-e az egyes falvakban? Nem, de aki ezt kifogásolná, nem gondol arra, hogy ezt bármily elhivatottan dolgozó egyetlen ember nem végezhetné el sok más munkája mellett.

A szakmai felhasználók és az érdeklődők számára is hasznos lehet a Bükki Hegyhát és környéke népzene kutatása történetének ismertetése. Igó István gyűjtőmunkája az 1970-es évek elejétől vett nagyobb lendületet. Épp ez az az időszak, amikor a közben lehetővé vált Erdély-járás miatt elhanyagolták ezen a tájon a gyűjtőmunkát. Ez külön is emeli Igó István gyűjtőmunkáját. Ő már kevés régi népdalt talált – azokat is már csak egy-egy idős ember tudta –, inkább már csak az új stílusú népdalok éltek. A népdalok mellett gondot fordított viszont a környék megélhetésében fontos szerepet játszó, bányászathoz kapcsolódó bányászdalok gyűjtésére is. E munkája jól találkozott Bartóknak és Kodálynak a szemléletével, akik a szájhagyományos zene minden ágára kiterjesztették a figyelmet. Az egyes dallamokhoz igyekeztem sok információt adni, például arról, mikor gyűjtötték az adott népdalt először, illetve Borsod megyében.

Számomra élvezetes és egyben tanulságos volt a feldolgozó munka. Hálás köszönetemet fejezem ki érte Igó Lenkének, Uj-Tózsza Csabánának és főleg pedig Igó Istvánnak. Kiváló munkatársakkal dolgoztam együtt: a kottagrafikát Németh Pál orgonista-kántor készítette, a tipográfiai előkészítést és a borító megtervezését Demeter Gittát dicséri. Nagyon szép munkát végzett a miskolci Tipo Top nyomda, amelyért külön köszönet jár.

Kodály Zoltán jegyezte föl egy naplójegyzetében 1938-ban: „Az ország csak akkor a miénk, ha ismerjük. Ha lábunk érintette minden vidékén a földet, ha beszélünk minden vidék lakóival, tudjuk, miben gazdag, miben hiányos, mi az erénye, hibája.” Én most jártam először Nekézsenyben, de megnéztem már a munka kezdetekor az interneten a falut, megcsodáltam gyönyörű fekvését, elolvastam történetét. Ma beszéltem az itteniekkel, láttam az összetartozás jó érzésének sok apró jelét. Meggyőződésem, hogy ennek a folyamatosan szépülő, gazdagodó településnek nagy múltja mellette – melynek immár az Igó István által gyűjtött népdalok is részét képezik – komoly jövője van. Mert ahol olyan ropogós friss, izes a kenyér, finom a csupa szívet elkészített és föltálat töltött káposzta, a sokféle sütemény, az megmarad, tovább viszi meg-megújuló hagyományait. Nem fogja maga alá gyűrni a saját európai múltjától eltávolodott és az európai névvel visszaélő, magát ránk erőszakolni akaró szellemiség. Kívánom, hogy így legyen, s hogy a gyűjtőmunka népdalai sokaknak szerezzenek örömet!

Tari Lujza

Utószó

Dr. Tari Lujza, Igó István népdalgyűjtése
a Bükki Hegyháton című munkájához.

Tari Lujza 1972-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár és karvezető szakán, amely 5 éves képzés keretében egyetemi szintű végzettséget adott (ma LFZE).

Lujzi egy évfolyammal fölöttem járt a zeneakadémiára, és már akkor kitűnt közülünk egyéni látásmódjával, figyelemre méltó zenei megnyilvánulásaiával. Mivel a kollégiumban is együtt laktunk, jobban megismerhettem őt.

Igy került sor arra, hogy évtizedekkel később hozzá forduljak édesapám, Igó István népdalgyűjteménye kiadásával kapcsolatban. A kézirat apám halála után 20 évvel, 2016-ban került elő a pincéből, a kibontatlan dobozok egyikéből, hibátlan állapotban. Anyám Budapestre költözése idején helyeztük biztonságba ezt a számunkra igen becses zenei hagyatéket, múltunk egy fontos darabját.

Igó István népdalgyűjtése a Bükki Hegyháton címmel végre megjelent! A kötet Tari Lujza válogatása a több mint 900 népdalból. A törzsanyag, amit a kezünkbe veszünk, logikusan, áttekinthető rendszerbe helyez 250 dallamot zenei jellemzőik, tematikájuk és gyűjtési helyük szerint. A könyv előszavában és bevezetőjében hasznos ismereteket találunk az analízisről, az anyagfeldolgozás változatos módszereiről, formáiról, betekintést adva az összehasonlító népzene tudomány eszközrendszerébe regionális és nagytérési szinten.

A gyűjtemény dalai nagyrészt szülőfalumból, Nekézsenyből származnak, de megtaláljuk benne a környező falvak – Csernely, Lénárddaróc, Nagyvisnyó – ideillő variánsait, illetve más dalait is. Az utóbbi település kivételével a többi helyen népdalköröket is vezetett édesapám, szeretettel művelte az előadóművészetnek ezt a fontos formáját.

A térség népdalkincsét évtizedeken keresztül gyűjtötte, nagy gonddal és hozzáértéssel javítgatva lejegyzéseit. Ő volt falunk szeretve tisztelt iskolai igazgatója és karnagya. Kórusaival, népdalköreivel szép eredményeket ért el [pl. tv-s pávavetélkedő] országos szinten is. A sikereken túl a legnagyobb eredmény azonban az volt, hogy az emberek fokozatosan visszatértek saját zenei hagyományaikhoz. Kötődésük az éneklő közösséghez az együvé tartozás, a közös alkotás nemes érzésével gazdagította őket. A több évszázados zenei gyökerekből kisarjadó fa csodájának, népzene nek szépségének mélyebb megismerése ez, a rendszeres éneklésen keresztül.

Gyűjteményünk kiadásának előkészítésére a Nekézsenyi Önkormányzattal, a Hagyományörző Pávakör és Citerazenekarral közösen Dr. Tari

Lujzát, az MTA Zenetudományi Intézetének kandidátusát kértük fel. A kötet megjelenését édesapám 100. születési évfordulójára, 2020 szeptemberére terveztük, de ez akkor nem valósult meg. Boldogok voltunk, hogy az anyag a legjobb kezekbe került, és végre napvilágot látott a gyűjtemény Dr. Tari Lujza feldolgozásában, szerkesztésében.

Nekézsenyi Hagyományörző Pávákör a Hosanna színpadon

Igó Zsuzsa, Igó Lenke

Kedves Lujzi!

Hálásan köszönöm magam és családom nevében is értékes, óriási zenei tapasztalatokból és ismeretekből merítkező szakmai munkádat, melyet [Igó István népdalgyűjtése a Bükki Hegyháton címmel] édesapám lejegyzéseiből most közreadsz. Kívánom, hogy ebből a szép, ma is élő repertoárból örömmel válogassanak a helyieken kívül más éneklő közösségek és szakmai körök egyaránt!

Végül hadd fejezzük ki köszönetünket Uj-Tózsza Csabáné polgármester asszonynak kitartó munkájáért, mellyel több pályázatot is elnyerve biztosította kiadványunk anyagi fedezetét és e szép hiánypótló kötet létrejöttét! Meggyőződése, az antológia megjelentetésének fontosságába vetett hite töretlenül megmaradt még ezekben a küzdelmes években is.

Köszönjük, Kati! E csodás könyv elkészülte minden fáradozásért kárpótol mindannyiunkat!

Nekézseny, 2022. augusztus 27.

*Igó Lenke
az ELTE Zenei Tanszékének nyugdíjas karvezető tanár*

KÖNYVBEMUTATÓ

Kerekasztal beszélgetés az MMA Makovecz termében

M E G H Í V Ó

A Magyar Művészeti Akadémia
tisztelttel meghívja Önt
a Művészetelméleti Tagozat által szervezett

LAJTHA LÁSZLÓ 130

című könyvbemutatóra és kerekasztal-beszélgetésre

Berlász Melinda, az MMA rendes tagja, Széchenyi-díjas zenetörténész
80. születésnapja alkalmából.

IDŐPONT:

2022. október 10. hétfő, délelőtt 11.00 óra

HELYSZÍN:

Pesti Vigadó,
a Magyar Művészeti Akadémia székháza
Makovecz terem
(Budapest V., Vigadó tér 2.)

A konferencián való részvétel ingyenes,
de regisztrációhoz kötött.

A programra regisztrálni az alábbi linken lehet:

<https://vigado.hu/programok/-/event/10184/lajtha-laszlo-130/18521>

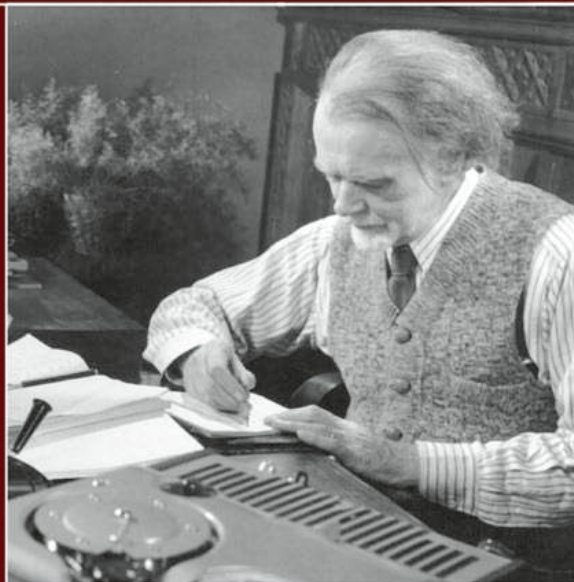
MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

VI G Á D Ó

Dalos Anna

KODÁLY ZOLTÁN,
a Magyar Tudományos Akadémia elnöke (1946–1949)

MUSICOLOGIA HUNGARICA 3

Bár a Magyar Tudományos Akadémia 1945 és 1949 közötti története, a szovjet mintára kikényszerített átalakítás folyamata már korábban felkeltette a kutatók érdeklődését, Kodály Zoltán épp ezen időszakra eső elnöki tevékenysége ez idáig nem került a vizsgálódások középpontjába. E kismonográfia – a Kodály-kutatásban mindeddig fel nem használt levéltári és sajtóforrásokra támaszkodva, Kodály elnöki beszédeit a kontextus ismeretében újra értelmezve – kísérel meg meghatározni a zeneszerző-népzene-kutató elnök mozgásterét és helyét az Akadémia sorsát tekintve drámai történések alakulásában.

Dalos Anna

Ismét kapható az angol-magyar zenei szaknyelvi szótár

Ismét elérhető az utóbbi években hiánycikknek számító szótár első kiadásának változatlan utánnomása a JAZZFŐVÁROS Kft. kiadásában. A megközelítőleg 6000 szócikket tartalmazó szótár Ittzésné Kövendi Kata munkája, a könyv egyik irányból magyar-angol, a másik irányból angol-magyar szótár, így angolra és angolról való fordításhoz is kiválóan használható. A szócikkek a zenei, zeneelméleti, zenetörténeti, előadásmódra vonatkozó, valamint hangszeres és énekes szakszavak, kifejezések, szóösszetételek angol és amerikai megfelelőin kívül a legfontosabb zeneművek angol nyelvű (illetve a külföldiek magyar

nyelvű) címeit is tartalmazzák. Igazi hiánypótló munka minden zenét tanulónak, zenetanárnak és zene iránt érdeklődőnek egyaránt.

A szakszótárt sokan keresték éveken át hiába, most kapható, viszont boltba nem kerül, mert az horrorisztikusan megrágtatott. A kiadó a papír árának kiszámíthatatlansága miatt egyelőre a készleten lévő mintegy 40 példány erejéig garantálja az alábbi kedvezményt. (2022. október 10-i állás szerint.)

A varrott, tartós, puhafedelű változatban kapható kötetet **zenészek** (diákok, tanárok, előadóművészek) **30%-os kedvezménnyel** (17.500 Ft helyett 12.250 Ft-ért) vásárolhatják meg a Bohém Webáruházban az alábbiak szerint:

A https://bohem.myshoprenter.hu/konyv_53/angol_zenei_szotar linken tegye be a kosárba a kívánt mennyiségű könyvet, majd a pénztárban adja meg a **zenetanar** kuponkódot, így már a kedvezményes árat kell fizetnie. Személyes átvétel Kecskeméten, Debrecenben és bizonyos esetekben Budapesten lehetséges, erről a jazzfovaros@gmail.com címen tájékozódhat.

Kiadó: JAZZFŐVÁROS Kft., Kecskemét

A Bohém Webáruház honlapja: <https://bohem.shoprenter.hu>

A Bohém Webáruház üzemeltetője: Kecskeméti Jazz Alapítvány

E-mail: jazzfovaros@gmail.com

Mocskonyiné Tallér Edit (1941–2022)

Nagy veszteség érte kóruszövetségünket: 2022. szeptember 13-án, életének 82-ik évében elhunyt Mocskonyiné Tallér Edit tanárnő. Budapesten született, 1941. április 10-én. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár- és karvezetőképző tanszakán 1964-ben végzett kitüntetéssel.

Mesterei voltak többek között Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet, Párkai István, Vásárhelyi Zoltán. 25 évig tanított énekzene tagozatos általános iskolában, Budafokon. A zeneiskolai szolfézsztanítás is szívügye volt, 1985-től tanított a budafoki Nádasy Kálmán Művészeti Iskolában, majd a Weiner Leó Katolikus Zeneiskolá-

ban, és csodálatra méltó, hogy ezt csak 80 éves korában fejezte be.

Közel tíz éven át, nyugdíjazásáig volt budapesti ének-zene vezető szaktanácsadó. Az ELTE TFK Zenei Tanszékének megbízásából, gyakorlatvezető tanárként részt vett a tanárképzésben is. A KÓTA Ifjúsági Énekari és Zenepedagógiai Szakbizottságának több, mint 25 esztendeig volt aktív tagja. Csodálatos előadását élvezhettük a közelmúltban is, Ajkán, az Éneklő Ifjúság Szakmai Napok és Koncertek elnevezésű programunk keretében, 2019. május 11-én. Bárdos Lajos és Szőnyi Erzsébet tanári profilját elevenítette meg, hasonlította össze. Bizottságunkban mindig fontos és tanulságos volt meghallgatni okos gondolatait, kiérlelt véleményét. Személyiségéből is fakadt, és mestereitől is példaként állhatt előtte, hogy igényesen kell élni. Tájékozódni, állandóan kulturálódni, komoly felkészültséggel, alaposan dolgozni, koncertre járni.

Kollégáit mindenkor finoman segítette, humánusan, empatikusan, egyegy megjegyzéssel máris a jó irányba lendítette.

Távozása nagy fájdalom. Szellemisége mindig velünk marad.

Hraschek Katalin hozzájárulásával

A főnök, aki nem főnök

A legutóbbi Kodály Zoltán IX. Magyar Kórusverseny után egymagamban bandukoltam a sötét Villányi úton. Kavarogtak bennem a napi események, a fellépő kórusok teljesítményei, ismert és ismeretlen karnagyok, a rég nem látott ismerősökkel való találkozás öröme, a nagydíjas verseny izgalmas pillanatai és a díjátadó ünnepi eseményei. Ez idáig mindig volt egy beszélgető társam ezen a szakaszon a Móricz Zsigmond körtérig – Tallér Edit volt az. Törekeny alkata, félhosszú haja az elmaradhatatlan svájci sapka és kesztyű, mint egy francia hölgy, aki Párizsból idetévedt. Talán ez nem véletlen, mert jól beszélt franciául, a tudását állandóan csiszolta, szinten tartotta.

1982-ben Ördög László hívására áthelyezéssel kerültem a Fővárosi Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium kötelékébe vezetőpedagógusi kinevezéssel. Egyszerre két főnököm is lett, az iskola erős pártvonalas vezetése és az ugyanabban az épületben lévő Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója. Nem sokkal az otltétem után Mocskonyiné Tallér Edit vette át a vezetést. Editet sok mindennel lehet jellemezni, de a főnök szó a legkevésbé sem illet rá. A szó valós, jó értelmében vezette, irányította a budapesti szaktanácsadókat. Munkáját a baráti nyitottság jellemezte. Hosszú éveken át amíg létezett az intézmény minden kollégát megismert, nem csak a területi vezetőket, hanem a helyi iskolákban tanítókat is. Nem egy tanterv és tankönyv revíziót élt át, mindig biztos tudással segítette munkámat, igen támogató volt. Az októbertől májusig tartó két hetenkénti továbbképzés tematikájába sosem szólt bele, elfogadta a terveimet. Gyakran kellett nagy budapesti bemutatókat is rendezni azokból a témákból, melyek frissen kerültek a tananyagba. A látottak megbeszélésén halk szavának mindig volt súlya, véleménye megalapozott volt. Tanított a Weiner Leó Zeneiskolában is, így a tanulók megváltozott hozzáállását a mindennapokban jól ismerte. Gyakran vállalt zsűrizést is. Amikor nyugdíjba ment, vele együtt megszakadt egy jól kitalált, a pedagógusokat valóban segítő és támogató rendszer. Az ének – zene tárgyat összevonták a vizuális neveléssel és erősen kisebbségbe kerültünk. Később az FPI is megszűnt!

Edit az utolsó mohikánok egyike volt, nagy az űr utána, sosem felejttem el.

B. Horváth Andrea

60 év hűség a Budapesti Kórushoz

Andrásfai Ida kórustársunk halálával a Budapesti Kórus, a „BK” hűséges régi tagját veszítette el. Idén 60 éve csatlakozott hozzánk, és egészen a Covid-járvány kezdetéig hű volt választott énekkarához.

Hivatásául is a zenét választotta, ami iránt való lelkesedése számunkra nem csak abból látszott, hogy gyakorlatilag soha nem hiányzott ez alatt a 60 év alatt: olykor lelkesen mesélt róla, hogy mennyit foglalkozott a Kodály-módszerrel és hogy előadásokat is tartott róla, évtizedeken keresztül ő szervezte továbbá kórustagjaink Liszt Ferenc Társasághoz történő csatlakozását, melynek oszlopos tagja volt. Mindig nagy lelkesé-

déssel szervezte kórustársait komolyzenei előadásokra is.

Tudtuk, hogy szeretett sütni-főzni, olykor erről is mesélt, lehetett hozzá receptekért, konyhai praktikákért fordulni.

De ami számunkra a legfontosabb volt: mindene volt a kórus, az utolsó években pedig a megtartó, életető erőt jelentette számára.

Személyében egy komoly, a próbákat, a zenét, a megtanulni való darabot mindig nagyon komolyan vevő, ugyanakkor kedves, szerethető társunkat veszítettük el.

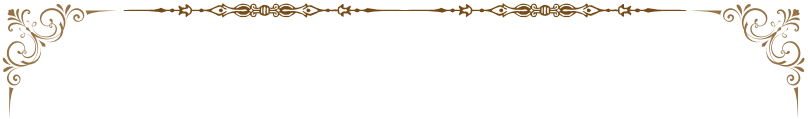
Már az égi karban énekel.

Pál Csilla

Rövid hírek

- ♪ november 26. – Ünnepi hangverseny Nyíregyháza
- ♪ november 27. – A mi Kodályunk 2. rész – Psalmus Hungaricus, díszbemutató az Uránia Filmszínházban
- ♪ december 3. – „Kodály Zoltán elvei alapján működő magyar zeneoktatás jövője a Kárpát-medencében” – Pécs PTE
- ♪ december 8. – Kodály 140 ünnepi hangverseny Szegeden
- ♪ december 16. ½ 3 – koszorúzás Körönd, hangverseny Ránki Fülöp
- ♪ december 16. ½ 8 – ünnepi hangverseny, Kodály 140 Zeneakadémia

Figyelem! Elköltöztünk!

A Magyar Kodály Társaság a hosszú évtizedek alatt már megszokott irodahelyiségét kénytelen volt elhagyni. Levelezési és számlázási címünk még a régi.

Az új iroda 1051 Budapest, V. kerület, Vörösmarty tér 1. szám alatti épület 4. emeletén található (bejárat a Deák Ferenc utcai portán). Vonalas telefonunk megszűnt, Kende Zsuzsa ügyvezető titkár mobilon elérhető: +36 30 280 9723.

Várjuk olvasóink, tagtársaink leveleit a Kodály szellemében történt megmozdulásokról, eredményekről és gondolatokról egyaránt a következő e-mail címre:

brehorv@gmail.com

*A Magyar Kodály Társaság
tagjainak és barátainak
boldog, békés Karácsonyi ünnepeket
és eredményes, jó egészségben töltendő
Új esztendőt kívánunk!*

CALL

VEB 2023
European Capital of Culture

MusiColours

CAPACITY BUILDING SEMINAR

Szeretettel meghívjuk a december 2-3. között megrendezésre kerülő **MusiColours Képességfejlesztő Szemináriumra**, amelyet az Európai Zeneiskolák Szövetsége, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége és a Csermák Antal Alapfokú Művészeti Iskola szervez.

Időpont: 2022. december 2-3.

Helyszín: Veszprém, Csermák Antal Alapfokú Művészeti Iskola

Téma: kora gyermekkori zenei nevelés (0-6 év)

Szeminárium nyelve: angol

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. A regisztrált résztvevőknek ellátást biztosítunk. A szálláshely keresésében segítünk.

Regisztráció: [ITT](#)

Regisztráció időszaka: 2022. szeptember 30 - november 4.

További információ regisztráció után.

Információ: musicolours.seminar@gmail.com

ZENETÖRTÉNETI ELŐADÁSOK

“Egy ember zene nélkül nem teljes”

Helyszín:

Veszprém, Csermák Antal Zeneiskola Auer-terem

Uher Bertalan

Zenedától a zeneiskoláig

18:00 ÓRA

23 SZEPT.

Neveda Amália

A Dimitrovból a Hemon át az Agóráig

18:00 ÓRA

28 OKT.

Dr. M. Tóth Antal

“Ardere et lucere”
 (“Lángolni és világítani”)
- Emlékezés Zámbo Istvánra

18:00 ÓRA

25 NOV.

Varga Áron

Kollár Kálmán élete és munkássága

18:00 ÓRA

13 JAN.

Erdélyi Ágnes

“Dalnok jó, dalnok meg, de örök a nóta” - Veszprém Város Vegyeskara 66 esztendeje

18:00 ÓRA

27 JAN.

Lukács Elek

A Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság hangképének változásai megjelent 14 lemezük alapján

18:00 ÓRA

24 FEB.

Sipos Csaba

A Balaton-Würzburg tengely - A Gárdonyi-család kapcsolata dunántúli muzsikusokkal

18:00 ÓRA

24 MÁRC.

Vastag Richárd

A Bakony táncincai

18:00 ÓRA

21 ÁPR.

Helyszín:

Balatonkenese, Kálvin János tér 1.

Sipos Csaba

A Balaton-Würzburg tengely - A Gárdonyi-család kapcsolata dunántúli muzsikusokkal

17:00 ÓRA

25 MÁRC.

Vastag Richárd

A Bakony táncincai

17:00 ÓRA

22 ÁPR.

Az időpontváltozás jogát fenntartjuk.

zenetortenetveszpreme@gmail.com +36 70 273 0999

 facebook.com/zenetortenetveszpreme

